

รายงานการประชุม
คณะกรรมการวิชาการครั้งที่ ๒/๒๕๕๘
วันพุธที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๓.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมสุทธิพร จีระพันธุ์ ส.ป.ก. ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ

.....

คณะกรรมการผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์	เลขาธิการ ส.ป.ก.	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสุวรรณ บุราพรนุสรณ์	รองเลขาธิการ ส.ป.ก.	คณะกรรมการ
๓. นายศักดิ์ชาย แก้วศรีนวล	หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม	คณะกรรมการ
๔. นายเอนก อารมมาศ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดที่ดิน	คณะกรรมการ
๕. นางบุญธิชา ชมชื่น	ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน	คณะกรรมการ
๖. นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดิน	คณะกรรมการ
๗. นายประกอบ ยิ่งชล	ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรมผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน	คณะกรรมการ
๘. นางพิไลพรรณ แก้วศรีนวล	นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการพิเศษผู้แทนผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง	คณะกรรมการ
๙. นางนิภาพร ชีบังเกิด	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษผู้แทนผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ	คณะกรรมการ
๑๐. นางสาววนิดา ธารถวิล	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษผู้แทนผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน	คณะกรรมการ
๑๑. นางปราณี รัตตะมาน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษผู้แทนผู้อำนวยการสำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน	คณะกรรมการ
๑๒. นางสาวชุติมา พังสำเนียง	นิติกรชำนาญการพิเศษผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มกฎหมาย	คณะกรรมการ
๑๓. นายวิโรจน์ ปัญญาวัชร	นายช่างสำรวจอาวุโสผู้แทนผู้อำนวยการสำนักจัดการแผนที่และสารบบ	คณะกรรมการ
๑๔. นางสาวกรวรรณ มั่นคง	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการผู้แทนผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่	คณะกรรมการ
๑๕. นางสาววิไลลักษณ์ เพชรล้อม	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๖. นางอาทิตย์ยา พองพรหม	ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. นางวันเพ็ญ จิรทรัพย์เจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

/คณะกรรมการ...

คณะกรรมการผู้ไม่เข้าร่วมประชุม

๑. นายฉลอง มณีโชติ	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี	ติดตามการ
๒. นางสาวสุรางค์ ผลประเสริฐ	ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายปฏิรูปที่ดิน	ติดตามการ
๓. นางดารณี ชนะชนม์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปที่ดิน	ติดตามการ

กรรมการตรวจผลงานวิชาการ

๑. นายชัยฤทธิ์ บัวทอง	ที่ปรึกษา ส.ป.ก.
๒. นายวิฑูรย์ เรืองเลิศปัญญากุล	เลขาธิการมูลนิธิสืบนาคะเสถียร
๓. นางสาวพิมพ์พรรณ อนันตเสรี	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทรัพยากรดินและผลประโยชน์กองทุน

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑) นายเกียรติยศ ทรงสง่า	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๒) นายวิสุทธิ์ เลิศไกร	วิศวกรการเกษตรชำนาญการ
๓) นางฉัตรสุดา วงศ์ไชยชุตติกร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๔) นางสาวนที ศักดิ์ประชาวุฒิ	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ
๕) นางจารุณี วรรณจำรัส	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ
๖) นางสาวสุณีลา รัฐกิจกุล	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ
๗) นางสาวสุตารินทร์ รอดมณี	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ
๘) นายปราโมทย์ จิตต์สกุล	วิศวกรการเกษตรปฏิบัติการ
๙) นายฉัตรชัย มั่นคง	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ
๑๐) นางสาวอนุสรรา มูลป้อม	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ
๑๑) นายณัฐพล ขานหมัด	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ
๑๒) นางสาวพรพรรณ ปะทาเส	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๑๓) นางสาววรภาณูจน์ นิธิยาคนาพงษ์	นักวิชาการเงินและบัญชีปฏิบัติการ
๑๔) นายสุพจน์ สุขสิทธิ	เจ้าพนักงานสถิติชำนาญงาน
๑๕) นางสาวสุดา มาลากุล ณ อยุธยา	เจ้าพนักงานสถิติชำนาญงาน
๑๖) นางสาวเกตุร เม้าทอง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๗) นายธิตินันท์ ศรีภมร	เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน
๑๘) นายก้องเกียรติ ภู่งามชัย	เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน
๑๙) นางฐนพัฒน์ สาระศิริ	เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน
๒๐) นายทรงวุฒิ ม่วงเจริญ	พนักงานจ้างเหมาบริการ
๒๑) นางสาวสมิตา สมศรีรัตน์	พนักงานจ้างเหมาบริการ
๒๒) นางสาวอัญชลี มณีสร้อย	พนักงานจ้างเหมาบริการ
๒๓) นายเฉลิมชัย รัตนาววิเศษ	พนักงานจ้างเหมาบริการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

นายสุวรรณ บุรพานุสรณ์ รองเลขาธิการ ส.ป.ก. แจ้งที่ประชุมว่า ท่านเลขาธิการ ส.ป.ก. ติดตามประชุมขอให้ดำเนินการประชุมไปพรากก่อน ซึ่งการประชุมคณะกรรมการวิชาการ ครั้งนี้ เป็นการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๘

มติที่ประชุม รับทราบ

/ระเบียบ...

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่อง การรับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการวิชาการ

ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ วันพฤหัสบดีที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๘

นางอาทิตยา พองพรหม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ แจ้งที่ประชุม หากมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมหรือมีการแก้ไขแจ้งได้ที่ฝ่ายเลขานุการ

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

เรื่องที่ ๓.๑ นางอาทิตยา พองพรหม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ แจ้งในที่ประชุม มีการออกคำสั่งใหม่ ๒ คำสั่ง คือ คำสั่ง ส.ป.ก. ที่ ๕๑/๒๕๕๘ แต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการ มีรองเลขาธิการ ส.ป.ก. นายสุวรรณ บุรพานุสรณ์ เป็นประธานคณะกรรมการฯ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน และผู้อำนวยการสำนักฯ ทุกสำนักเป็นคณะกรรมการฯ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน เป็นคณะกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน เป็นคณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และนางวันเพ็ญ จิรทรัพย์เจริญ เป็นคณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คำสั่งที่ ๒ คำสั่ง ส.ป.ก. ที่ ๕๒/๒๕๕๘ แต่งตั้งกรรมการตรวจผลงานวิชาการ ประกอบด้วยกรรมการทั้งหมด ๓๐ ท่าน เพื่อทดแทนกรรมการบางท่าน ซึ่งมีทั้งผู้ที่เกษียณอายุราชการและโยกย้ายสับเปลี่ยน โดยคัดเลือกจากท่านที่มีความรู้ความสามารถหลากหลาย โดยเมื่อมีผู้ส่งผลงานมายังกลุ่มวิจัยฯ จะนำเสนอ ผอ. สวผ. เพื่อพิจารณาแต่งตั้งกรรมการอ่านผลงานตามความเชี่ยวชาญของเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ผลงานวิจัย กำหนดกรรมการฯ ๓ ท่าน ผลงานวิชาการ กำหนดกรรมการฯ ๒ ท่าน โดยหนึ่งในกรรมการฯ นั้นต้องมีความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยด้วย

มติที่ประชุม รับทราบ โดยมีคณะกรรมการในที่ประชุมขอแก้ไขชื่อตำแหน่ง ในลำดับที่ ๒๑ ตามคำสั่งที่ ๕๒/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการตรวจผลงานวิชาการ จากตำแหน่งนักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ เป็นนักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

เรื่องที่ ๔.๑ ผลงานวิจัย จำนวน ๓ เรื่อง

(๑) การศึกษาระบบเกษตรอินทรีย์กับการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

กรณีศึกษา โครงการนิคมการเกษตร “เกษตรอินทรีย์” จังหวัดยโสธร

โดย นางบุญธิชา ชมชื่น นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ

สำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน

นางจารุณี วรรณจำรัส นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดยโสธร

นายฉัตรชัย มั่นคง นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดชัยนาท

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาปัจจัยและอุปสรรคที่มีผลต่อการตัดสินใจปรับเปลี่ยนรูปแบบ จากการผลิตระบบเกษตรทั่วไป เป็นการผลิตระบบอินทรีย์

๒. ศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาดังกล่าวความรู้สำหรับการทำเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมในพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

๓. ศึกษาวิเคราะห์กิจกรรมฟาร์มในระบบเกษตรอินทรีย์ที่ก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

/ผลที่คาด...

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้ผลการวิเคราะห์กระบวนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตจากเกษตรทั่วไปเป็นเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมและแผนงานในการสนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเป็นเกษตรอินทรีย์

๒. ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านเงื่อนไข ปัจจัย ปัญหาอุปสรรค ที่มีผลต่อการตัดสินใจปรับเปลี่ยนการผลิตจากเกษตรทั่วไปเป็นเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายในการสนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเป็นเกษตรอินทรีย์

๓. มีต้นแบบความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมของการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวอย่างและแหล่งเรียนรู้สำหรับเกษตรกรอื่นที่สนใจปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเป็นเกษตรอินทรีย์

แนวคิดและข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ๑) การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ๒) ระบบเกษตรอินทรีย์ ๓) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรทั่วไปเป็นการทำเกษตรอินทรีย์ ๔) การพัฒนาองค์ความรู้ ๕) โครงการนิคมการเกษตร “เกษตรอินทรีย์” จังหวัดยโสธร ๖) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตการวิจัย

๑. ขอบเขตเชิงพื้นที่การศึกษาวิจัยเรื่องระบบเกษตรอินทรีย์กับการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาโครงการนิคมการเกษตร “เกษตรอินทรีย์” จังหวัดยโสธร และเกษตรกรแกนนำศูนย์ต้นแบบการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๑๑๙ คน

๒. ขอบเขตเชิงเนื้อหาศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยและอุปสรรคที่มีผลต่อการตัดสินใจปรับเปลี่ยนรูปแบบจากการผลิตระบบเกษตรทั่วไปเป็นการผลิตระบบอินทรีย์ การวิเคราะห์การพัฒนาองค์ความรู้สำหรับการทำเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมในพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน และการวิเคราะห์บทบาทของกิจกรรมฟาร์มในระบบเกษตรอินทรีย์ที่ก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างยั่งยืน

๓. ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ ถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๖ รวมระยะเวลา ๘ เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การพรรณนาหาความสัมพันธ์ของเหตุการณ์

๒. การเชื่อมโยงเหตุการณ์ ปัจจัย และเงื่อนไข

๓. การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ค่าทางเศรษฐกิจ

ระเบียบวิธีวิจัย

๑. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือ เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานราชการ เอกสารงานวิจัย และหนังสือที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ และข้อมูลจากเว็บไซต์ เป็นต้น

๒. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การจัดประชุมกลุ่มย่อย เวทีสรุปบทเรียนของกลุ่มเกษตรกร การติดตามเยี่ยมแปลงเรียนรู้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. แบบสอบถามทั้งแบบปลายปิด (Close ended question) และคำถามชนิดปลายเปิด (Open ended question)

๒. การสังเกตและการเข้าร่วม (Participation and observation)

๓. การสนทนากลุ่มย่อย (Group Interview หรือ Group Discussion)

๔. การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus Groups Discussion)

๕. การสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (Indepth Interview)

สรุปผลการศึกษา

๑. สรุปกระบวนการปรับเปลี่ยนจากการผลิตทั่วไปเป็นระบบเกษตรอินทรีย์

/๑) ขึ้นตอน...

๑) ขั้นตอนเริ่มต้นการทำเกษตรอินทรีย์ โดยการแบ่งช่วงเวลาของการทำเกษตรอินทรีย์ออกเป็น ๔ ช่วงเวลา คือ รุ่นบุกเบิก (เริ่มต้นปี ๒๕๓๘ เป็นต้นมา) รุ่นที่สอง (เริ่มต้นปี ๒๕๔๔ เป็นต้นมา) รุ่นที่สาม (เริ่มต้นปี ๒๕๔๕ เป็นต้นมา) และรุ่นที่สี่ (เริ่มต้นปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมา) เมื่อดูประสบการณ์ความแตกต่างในแต่ละช่วงพบว่าพัฒนาการการเข้าสู่เกษตรอินทรีย์มีความคล้ายคลึงกัน แต่จะมีความแตกต่างบ้างตามช่วงเวลาการเข้ามาสนับสนุนของแต่ละองค์กร/หน่วยงาน โดยมีแนวคิดหรืออุดมการณ์ในการขับเคลื่อนให้เกิดการปรับเปลี่ยน คือ “อุดมการณ์และแนวคิดการพึ่งตนเอง” โดยจุดเริ่มต้นการทำเกษตรอินทรีย์ พบว่าเกิดจากกระบวนการสนับสนุนและการสร้างกระบวนการคิดให้ชาวบ้านได้ทบทวนประสบการณ์ส่วนบุคคล และการวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรเอง การถูกเอารัดเอาเปรียบโดยระบบทุนและผลกระทบจากนโยบายของรัฐ

๒) ช่วงปฏิบัติการในระยะปรับเปลี่ยน

- สร้างการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรโดยผ่านการประชุมและการอบรมอย่างต่อเนื่อง
- สร้างกลไกการส่งเสริม โดยกลุ่มและการแบ่งเป็นโซน
- สร้างปฏิบัติการทำเกษตรอินทรีย์โดยการรวมกลุ่มกันทำเกษตรอินทรีย์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งเรื่องเทคนิคการทำเกษตร การคิดพันธุ์พืช ทั้งนี้สามารถสรุปรูปแบบกระบวนการปรับเปลี่ยนได้ ๔ รูปแบบคือ ๑) กระบวนการหักดิบคือเลิกใช้สารเคมีสังเคราะห์ในการทำเกษตร ๒) การทดลองทำโดยแบ่งแปลงเพื่อเปรียบเทียบระหว่างการทำเกษตรอินทรีย์กับการทำเกษตรเคมีทั่วไป ๓) การลด ละ เลิก การใช้สารเคมีสังเคราะห์ หรือการทำเกษตรอินทรีย์แบบค่อยเป็นค่อยไป และ ๔) การใช้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) เป็นกติกาปฏิบัติให้เป็นเกษตรอินทรีย์อย่างสมบูรณ์

- การมี “ชุดความรู้การพึ่งตนเอง” ความรู้เหล่านี้เป็นความรู้ที่ให้ผลเชิงประจักษ์ โดยมีชุดความรู้ที่สำคัญ คือ ๑) ชุดความรู้เรื่องดินและการปรับปรุงบำรุงดิน ๒) ความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวและการปลูกพืชหลังนาที่เหมาะสมกับดินและสภาพพื้นที่ และ ๓) ความรู้เรื่องพันธุ์พืชทั้งพันธุ์ข้าวและพันธุ์ผัก

๓) ปฏิบัติการสร้างกลุ่มเกษตรกร มีการสร้างกลไกส่งเสริมโดยกระบวนการกลุ่ม เช่น การแบ่งโซนพื้นที่ในการส่งเสริม การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การติดตามเยี่ยมเยียนถึงแปลงสมาชิก และเลือกบุคคลที่เป็นแกนนำต้นแบบที่ทำเกษตรอินทรีย์แล้วมาเติมข้อมูลการไปเข้าร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการอบรมและปฏิบัติการทดลอง โดยมีกระบวนการ คือ

- สร้างการยอมรับผ่านความเป็นบุคคลและกลุ่มเกษตรกร
- การยกระดับคนที่ทำได้แล้วให้เป็นต้นแบบหรือผู้นำการปฏิบัติโดยมีกระบวนการยกย่องกันเอง การให้รางวัล
- สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยการเติมเต็มข้อมูลองค์ความรู้ใหม่อยู่ตลอดเวลา
- สนับสนุนการจัดการตลาด สร้างกลไกและเครือข่ายการตลาดโดยมีองค์กรชาวบ้านเข้ามาสนับสนุนเสริมการสร้างช่องทางการตลาด แต่ให้กลุ่มเกษตรกรจัดการตลาดกันเอง
- การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีและหน่วยงานต่าง ๆ
- การสร้างกลไกให้ชาวบ้านสามารถปฏิบัติการในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ การสร้างต้นแบบที่มีรูปธรรมชัดเจน

๔) การสร้างความหลากหลายในการผลิตและการตอบสนองเศรษฐกิจของครอบครัว เพื่อเป็นตัวอย่างและเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรในโครงการ ได้แก่

- สร้างความหลากหลายในระบบการทำนาอินทรีย์
- สร้างตลาดทางเลือกทั้งตลาดข้าวอินทรีย์ ตลาดนัดสีเขียว เครือข่ายตลาดท้องถิ่น

๒. ปัจจัยและอุปสรรคที่มีผลต่อการตัดสินใจปรับเปลี่ยนรูปแบบจากการผลิตระบบเกษตรทั่วไปเป็นการผลิตระบบอินทรีย์จากผลการศึกษาเกษตรกรมีจำนวน ๑๑๙ ราย พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกร

/แบ่งเป็น...

แบ่งเป็น ๕ ด้านดังต่อไปนี้ ๑) ด้านสังคม ๒) ด้านเศรษฐกิจ ๓) ด้านตนเองและครอบครัว ๔) ด้านนโยบายภาครัฐ ๕) ด้านกายภาพ ชีวภาพและปัจจัยอื่นๆ

๓. วิเคราะห์การพัฒนาองค์ความรู้สำหรับการทำเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมในพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน เมืองค์ความรู้ ๗ ด้าน คือ ๑) ด้านการปรับปรุงดินตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ ๒) ด้านการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืช ๓) ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ๔) ด้านความมั่นคงทางด้านอาหาร ๕) ด้านการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ ๖) ด้านพลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทน ๗) ด้านการเลี้ยงสัตว์

๔. วิเคราะห์บทบาทของกิจกรรมฟาร์มในระบบเกษตรอินทรีย์ที่ก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างยั่งยืนแบ่งออกเป็น ๓ มิติ ดังนี้ ๑) มิติด้านเศรษฐกิจระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ สามารถลดต้นทุนการผลิตและลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เพิ่มรายได้ ๒) มิติด้านสิ่งแวดล้อม ช่วยปรับปรุงดินให้มีธาตุอาหารและโครงสร้างที่ดี แก้ปัญหาการเสื่อมสลายของพันธุ์พืชพื้นเมือง สร้างความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่ระบบนิเวศ ๓) มิติด้านสังคม ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก อนุรักษ์ระบบเกษตรกรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิม แก้ไขปัญหาแรงงานย้ายถิ่น (สร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่)

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

๑. ข้อเสนอแนะด้านสังคม มีแบบอย่างการทำเกษตรอินทรีย์ในชุมชน มีการสร้างความตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับ เมืองค์ชุมชนที่มีประสบการณ์การทำเกษตรอินทรีย์ที่เข้มแข็ง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการทำเกษตรในชุมชน มีผู้นำ และมีการรวมกลุ่ม

๒. ข้อเสนอแนะด้านสังคม การมีแหล่งรับซื้อหรือตลาดที่แน่นอน การมีหน่วยงานที่รับรองมาตรฐานที่มีความน่าเชื่อถือ การมีปัจจัยต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น การมีรายได้ทางเกษตรที่มั่นคง การประกันราคา และการรับจำนำสินค้าเกษตร

๓. ข้อเสนอแนะด้านตนเองและครอบครัวมีความขยันอดทนรักการทำเกษตรและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม มีประสบการณ์ล้มเหลวจากการผลิตพืชเชิงเดี่ยว มีความคุ้นเคยกับการทำการเกษตรมาตั้งแต่เด็ก มีอุปนิสัยชอบพึ่งพาตนเองมากกว่าการพึ่งพาผู้อื่น มีที่อยู่อาศัยในแปลงและมีเวลาทำงานในแปลง มีสิทธิในการถือครองที่ดิน การตัดสินใจและร่วมกันทำงานในแปลงเกษตรกรรม การใช้ทรัพยากรในแปลง เลิกค่านิยมบริโภคนิยมอดออม และไม่ติดบารมี มีประสบการณ์ในการทำอาชีพอื่นที่ยากลำบากกว่าทำการเกษตร มีแรงงานในครอบครัวที่เพียงพอ มีการปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการทำเกษตร และมีเงินลงทุนเพียงพอ

๔. ข้อเสนอแนะด้านนโยบายภาครัฐ นโยบายการส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืนระดับจังหวัด มีการประชาสัมพันธ์การชี้แนะแนวทางการทำเกษตรกรรมยั่งยืน โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ได้รับการสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์จากองค์กรท้องถิ่น ได้รับการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค นโยบายการส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืนระดับประเทศ

๕. ข้อเสนอแนะด้านกายภาพ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีแหล่งน้ำเพียงพอในการทำเกษตร มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระบบการผลิตดินมีความอุดมสมบูรณ์และมีความเหมาะสมในการทำเกษตร และสภาพพื้นที่ที่มีความเหมาะสม

การนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ มีต้นแบบเชิงประจักษ์ของความสำเร็จและแนวทางการดำเนินการ ดังนี้ ๑) การออกแบบ/วางแผนการจัดตั้ง/ดำเนินการโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ภายใต้การพัฒนาในพื้นที่ ๒) จัดทำโครงการบูรณาการในระดับตำบล/อำเภอ ร่วมกับภาคเอกชน ๓) แนวทางในการติดตามประเมินผลกิจกรรมการใช้ที่ดินโครงการปฏิรูปที่ดิน

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

ประธานคณะกรรมการฯ ให้ความเห็นว่า การนำเสนอการศึกษาครั้งนี้สามารถนำเสนออย่างเร็วๆ ได้ เนื่องจากมีการนำเสนอไปครั้งที่แล้ว ซึ่งจากการพิจารณากรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ สอดคล้องกับการศึกษาแล้ว แต่อยากทราบว่าค่า SD ต่ำกว่า ๑ สูงกว่า ๑ หมายความว่าอย่างไร

/นางจารุณี...

นางจรรณี วรรณจำรัส นักวิชาการปฏิบัติการที่ดินชำนาญการ นักวิจัย อธิบายว่า ค่า SD เป็นการตอบแบบสอบถามของเกษตรกร ถ้ามีค่าเท่ากับ ศูนย์ แสดงว่าเกษตรกรตอบไปในทิศทางเดียวกัน แต่ถ้าห่างจากศูนย์ แสดงว่ามีการตอบที่ต่างกัน

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม ยิ่งค่าสูงแสดงว่ามีการตอบที่แตกต่างกัน ขนาดเท่าไรที่รับได้ในการศึกษา

นางจรรณี วรรณจำรัส นักวิชาการปฏิบัติการที่ดินชำนาญการ นักวิจัย อธิบายว่า การตอบที่แตกต่างกันจะมีผลทำให้ค่าสูงขึ้น ส่วนเรื่องขนาดที่รับได้ยังไม่มีการศึกษาถึงขั้นนั้น แต่ให้เห็นว่ามีความแตกต่างกันเท่านั้น

ประธานคณะกรรมการฯ ให้ความเห็น ปฏิทินกิจกรรมฟาร์มการขีดเส้นไม่ค่อยสะท้อนอะไร ไม่ต้องขีดเลยก็ได้ ถ้าจะขีดต้องให้เห็นกิจกรรมที่เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนว่าเป็นอย่างไรจะทำให้เป็นประโยชน์มากกว่า เช่น การปลูกพืช ถ้าระบุ พ.ค. - มิ.ย. เตรียมดิน จะทำให้เห็นวงจรมากขึ้น อย่างการเลี้ยงสัตว์ มีช่วงระยะเวลาในการทำกิจกรรมหรือไม่ ในเดือน ม.ค. ถึง มี.ค. จะเป็นกิจกรรมอะไร ผากไปปรับเพิ่มเติม

นายเอนก อารมมาศ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดที่ดิน ให้ความเห็น ในลำดับของแนวคิดในเนื้อหา ยังสลับกันอยู่ขอให้ปรับให้ถูกต้อง เนื้อหาในเล่มมีมาก ในส่วนของกรณีวิเคราะห์ที่ระบุมี ๕ ปัจจัย ขอให้ปรับปัจจัยที่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์ เช่น ปัจจัยสิ่งแวดล้อมไม่มีเนื้อหาการวิเคราะห์ให้เห็นก็ให้ตัดออก เอามาใส่เฉพาะกรอบแนวคิด และหากมีเวลาศึกษาขอให้เพิ่มในส่วนของ SD หรือ ~~5~~ เพิ่มในภาพรวมว่าปัจจัยใดสำคัญที่สุดใน ๕ ปัจจัย ซึ่งจากที่ลองทำดูเบื้องต้น ปรากฏว่าปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนตัว ฉันทะเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสอง อันดับสาม เรียงลงมา เพิ่มตารางขึ้นมาอีกตาราง ในส่วนกิจกรรมฟาร์มอินทรีย์ที่อ่านดูแล้วเป็นการสรุปรายบุคคลขอให้สรุปเป็นภาพกิจกรรม บางกิจกรรมไม่ปรากฏในเนื้อหาสามารถตัดทิ้งได้ถ้าไม่ได้ทำการศึกษา ให้นำเนื้อหาที่มีปัจจุบันปรับมาเป็นกรอบแล้วนำมาวิเคราะห์เป็นรายกิจกรรม เป็นภาพสั้น ๆ ทำเป็นภาพประกอบด้านท้ายก็ได้ แสดงให้เห็นภาพว่าแต่ละกิจกรรมมีบทบาทอย่างไรในภาพรวม หรือทำเป็นตารางก็ได้

นายวิฑูรย์ เรืองเลิศปัญญากุล เลขาธิการมูลนิธิสืบนาคะเสถียร ให้ความเห็น การตรวจผลงานวิชาการ ให้ความเห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจภาครัฐเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ระดับความสัมพันธ์แปลได้ ๒ อย่าง หนึ่งคือความแปรปรวนของข้อมูลซึ่งหมายความว่า มีคนอยู่สองฝั่ง เห็นด้วยอย่างมากและไม่เห็นด้วยอย่างมาก เช่น “ได้รับการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ” ระดับค่าความสัมพันธ์สูงมาก เวลาวิเคราะห์ แสดงว่ามีบางคนที่ไม่สนใจและบางคนต้องการอย่างมาก ควรจะตีความอย่างนั้นมากกว่า เพราะฉะนั้นจะหมายความว่าทุกคนสนใจหมดไม่ถูกต้อง ไม่ใช่ทุกคนมีความต้องการที่จะขุดสระน้ำ มีบางคนเท่านั้นที่ต้องการ แต่ภาพรวมที่ตอบว่า ไม่แน่ใจแสดงว่าคนส่วนใหญ่คิดว่าไม่จำเป็น ในขณะที่เดียวกัน ในเรื่อง “ได้รับการสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ จากองค์กรท้องถิ่น” ก็ถือว่าต่าง องค์กรท้องถิ่นเข้าใจว่าเป็น อบต. ส่วนในเรื่อง “นโยบายการส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืนระดับประเทศ” ต่ำ ก็น่าสนใจ ระดับจังหวัด ก็น่าสนใจ แสดงว่า อบต. ไม่มีงบประมาณหรือเปล่าไม่ทราบ ระดับประเทศก็ไปเรื่อย ๆ ไม่มีผลสักเท่าไร แต่ระดับจังหวัดที่มีย่น่าสนใจ แสดงว่ามีนัยสำคัญต่อการทำงาน แต่สรุปสุดท้ายในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ การออกแบบ การวางแผน จัดทำโครงการ บูรณาการในระดับตำบล/อำเภอ ร่วมกับภาคเอกชน แสดงว่าการขับเคลื่อนงานกับ อบต. ไม่มีผล ฉะนั้นการขับเคลื่อนก็ไม่จำเป็นที่ต้องเป็นฐานจากตำบล อำเภอ คือฐานอะไรก็ได้ และเห็นด้วยกับการจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มข้อมูลทั้งหมดว่า ชุดไหนสำคัญ แต่ชุดที่มีผลน้อยที่สุดคือชุดส่วนตัว ที่การคัดเลือกคนต้องมีความวิสาหะมานะ ถึงจะเข้ามาเป็นเกษตรกรในเขต ส.ป.ก. ได้ การคัดเลือกอย่างนี้น่าจะใช้ไม่ได้ ต้องมีปัจจัยอื่น ๆ ปัจจัยแวดล้อมที่น่าจะสำคัญมากกว่า ในประเด็นนี้ที่ต้องเขียนวิเคราะห์ให้ละเอียดมากขึ้น เอาความสัมพันธ์ใส่เข้ามาก็เป็นนัยที่น่าจะแปลกออกไปตัดทิ้ง

นายสุวรรณ บุราพรนุสรณ์ รองเลขาธิการ ส.ป.ก. ให้ความเห็น การพัฒนาองค์ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์ สรุปมาได้ดี ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงดิน วัสดุคลุมดิน แต่ตั้งใจในเรื่องความมั่นคงทางด้านอาหาร

/ไม่น่า...

ไม่น่าจะใช้องค์ความรู้ ในองค์ความรู้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นระบบอินทรีย์ การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ความมั่นคงทางด้านอาหารน่าจะอยู่บนสุด และทำเป็นลูกศรย้อนกลับ ว่าเราพัฒนาสิ่งเหล่านี้ไปสู่ความมั่นคงทางด้านอาหาร เป็นความคิดเห็นส่วนตัวไม่ทราบนักวิจัยจะคิดอย่างไร

นางบุญธิชา ชมชื่น นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย กล่าวว่า เห็นด้วยกับความคิดท่านรองสุวรรณ จะนำไปปรับให้มีกิจกรรมหลากหลายมากขึ้น แล้วสุดท้ายคือความมั่นคงทางด้านอาหาร

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน สอบถามว่า ลักษณะพลังงานทางเลือก คืออะไรขอให้อธิบายรายละเอียดเพื่อความเข้าใจ

นายฉัตรชัย มั่นคง นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ นักวิจัย พลังงานทางเลือก คือการใช้พลังงานลม ในพื้นที่จังหวัดยโสธร จะใช้พลังงานลมในการวิดน้ำ

นางบุญธิชา ชมชื่น นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย กล่าวเพิ่มเติม นอกจากพลังงานลม ก็จะมีพลังงานชีวมวล มีการใช้แกลบ ใช้พืช มีการปลูกพืชปาล์มน้ำมัน เพื่อไปกลั่นเป็นน้ำมัน และยังมีศูนย์ฯ ที่ทำเรื่องพลังงานแสงอาทิตย์ จะมีศูนย์การเรียนรู้ ๗ องค์ความรู้ ศูนย์ต้นแบบซึ่งมากขึ้นอยู่กับความถนัดของแกนนำของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน การนำเสนอข้อมูลของเกษตรกรแกนนำอยากให้มีการได้มาของข้อมูลที่สำคัญสองสามประเด็น เช่น กิจกรรมหลัก กิจกรรมรอง ปริมาณผลผลิต หลังทำการเกษตรบ้างลดลง บ้างเพิ่มขึ้น ไม่แน่นอน แต่การลดลงจะค่อนข้างมาก การกล่าวถึง รายได้จากภาคการเกษตร ต้องให้ชัดเจนไม่เช่นนั้นจะทำให้สับสน ตกลงรายได้ภาคการเกษตรได้พอ ๆ กับนอกภาคการเกษตรใช้หรือไม่

นางบุญธิชา ชมชื่น นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย อธิบาย การได้มาของข้อมูล ได้มาจากการตอบแบบสัมภาษณ์ที่สัมภาษณ์แกนนำศูนย์ต้นแบบ ๑๑๙ ราย ในจำนวนนี้ มีคนที่ทำเกษตรอินทรีย์มาแล้ว ๒๐ ปี จนถึงคนที่เพิ่งปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์ ๒ ปี จึงทำให้ต้องไปหาความสัมพันธ์ รายได้จากอาชีพรอง อาชีพเสริม หรืออาชีพหลัก จะต่างกันมาก แม้กระทั่งผลผลิตที่มีทั้งเพิ่มขึ้น ลดลง และเท่าเดิม พอไปสัมภาษณ์อย่างที่ท่านเลขาธิการ ส.ป.ก. ให้ข้อคิดเห็นว่าขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้สัมภาษณ์ด้วย ภาคอีสานฝนแล้งยังงผลผลิตลดลงอยู่แล้ว ส่วนนี้มีการลงไปสัมภาษณ์เพิ่มเกษตรกรเอาข้อมูลนี้มาตอบ ซึ่งไม่แน่นอนอยู่แล้ว ในความเป็นจริงจะต้องเทียบในปีเดียวกัน ในสภาพแวดล้อมที่เหมือนกัน คำตอบที่ได้จึงเป็นข้อมูลประมาณนี้ อย่างไรก็ตามยังยืนยันว่าจะไม่แก้ไขข้อมูลเพราะเชื่อถือในข้อมูลของเกษตรกร รู้ว่าเป็นอย่างไรเพราะอะไร บ้างรายที่ปรับเปลี่ยนแล้วเพิ่มขึ้นก็มี บ้างรายเพิ่งปรับเปลี่ยนเพิ่มขึ้นก็มี บ้างรายลดลงก็มี ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้จริง ๆ

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ประเด็นของรายได้อยากให้นักวิจัยเขียนให้ชัดอธิบายรายละเอียดอย่างที่อธิบายให้ฟัง เพราะถ้าไม่มีรายละเอียดก็จะมีข้อสงสัยได้

นางอาทิตย์ยา พองพรหม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน จากที่คุณประกอบถามเรื่องรายได้ ผู้วิจัยตอบเหมือนมีข้อมูลอยู่แล้ว ที่สอบถามมา ๑๑๙ ราย แต่ละรายทำมากี่ปี หากลองนำไปหาความสัมพันธ์ จับกลุ่มว่า ทำไป ๑ ปี ๒ ปี ๓ ปี หรือ ๕ ปี ดูว่ามีความต่างกันหรือไม่ มีหรือไม่มี ความต่างก็จะต้องอธิบายว่าเป็นเพราะเหตุใด สิ่งที่สนใจอาจไม่ใช่รายได้ แต่คือเหตุผลที่อธิบายตรงนั้นกับคนที่สนใจที่จะมาลองทำดู ช่วงที่หนึ่ง ช่วงที่สอง อาจจะน้อยมาก แต่พอทำไประยะหนึ่งเกิดการพัฒนาหรือปรับปรุงในพื้นที่ให้อุดมสมบูรณ์มากขึ้น พอถึงจุดหนึ่ง ก็อาจจะเป็นที่น่าสนใจ เสนอแค่เป็นมุมมองเท่านั้น

นายวิฑูรย์ เรืองเลิศปัญญากุล เลขาธิการมูลนิธิสืบนาคะเสถียร กรมการตรวจผลงานวิชาการ ประเด็นนี้ ข้อมูลที่ได้มาไม่ได้นำมาใช้ต่อ ถึงแม้จะวิเคราะห์ลงไปอีกอาจจะพบได้ ๒ อย่าง คือ พบผลผลิตเพิ่มจากการทำมาหลายปี หรือพบข้อมูลที่ดินแปรไปอีก และไม่นำไปสู่อะไร ถ้าทำให้สับสนคิดว่าขอตัดทิ้งเลยดีกว่า ไม่เช่นนั้นจะทำให้เกิด...

ให้เกิดปัญหาไปเรื่อย ๆ และปัญหาในขณะนี้คือไม่สามารถไปแก้ข้อมูลดิบได้แล้ว เพราะถ้าการเก็บข้อมูลมีการผันแปร หากเจอรูปแบบก็ดี ถ้าไม่เจอก็ไม่มีประโยชน์ที่จะไปเก็บ และเรื่องนี้ก็ไม่ใช่ศิโยหลักของงานวิจัยด้วย

ประธานคณะกรรมการฯ ให้ความคิดเห็น งานวิจัยชิ้นนี้ จากฐานนักวิจัยเป็นผู้ปฏิบัติในพื้นที่ ทำให้มีความเข้าใจในพื้นที่ทั้งบริบท ทั้งข้อมูลที่อยู่แล้ว สิ่งที่น่ามาเป็นเครื่องมือจึงมีหลากหลาย ทำให้เวลาประมวลออกมาข้อมูลมากเกินไปจนเกินที่ควรอยู่ในกรอบของการวิจัย วิธีการในการหาข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการใช้แบบสอบถามที่ไปถามกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในที่นี้ยังไม่เห็นผลจากกลุ่มเป้าหมายคืออะไร มีการแสดงวิธีแต่ไม่รู้ข้อมูลอยู่ตรงไหน ต้องมีหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้มา เพราะเป็นการหาข้อมูลอีกแบบหนึ่งหรือสองแบบด้วยซ้ำ จุดนี้ถึงบอกว่าหลงอยู่ในข้อมูลที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก และเครื่องมือหลายแบบที่ออกแบบออกมา ข้อมูลมากทำให้คุณไม่ค่อยอยู่ จึงต้องการให้ทำตารางขึ้นมา เอาข้อเสนอแนะใส่เป็นด้าน ๆ ยกตัวอย่างเช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม แล้วไล่ย้อนไปถึงข้อมูลในแต่ละขั้นตอน ว่ามีข้อมูลอะไรบ้างและอยู่ในกลุ่มไหน เมื่อย้อนไปแล้วให้ดูว่ามีข้อมูลตัวไหนที่ไม่สัมพันธ์กับข้อเสนอแนะหรือข้อเสนอแนะไล่ย้อนกลับไปแล้วไม่มีอะไรสัมพันธ์กันเลยหรือขาดหายไปก็ตัดออก ข้อมูลมีอยู่แล้ว แต่จะทำให้กรอบสมบูรณ์ เพราะทุกอย่างสัมพันธ์กันหมด จะทำให้เห็นข้อมูลได้เร็วยิ่งขึ้น ท้ายที่สุดจะเป็นตารางวิเคราะห์ก็ยังสามารถเป็นได้

นายวิฑูรย์ เรื่องเลิศปัญญากุล เลขาธิการมูลนิธิสืบนาคะเสถียร กรรมการตรวจผลงานวิชาการ กล่าวเพิ่มเติมว่า ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเป็นการอธิบายเกษตรกรแต่ละรุ่นว่ามีปัจจัยที่แตกต่างกันมากน้อยแค่ไหน กลุ่มเป้าหมายจากเกษตรกร ๑๑๙ ราย นำมาจับกลุ่มเป็นรุ่นที่ ๑ รุ่นที่ ๒ รุ่นที่ ๓ รุ่นที่ ๔ มาวิเคราะห์ว่าแต่ละกลุ่มมีปัญหาและปัจจัยเกี่ยวข้องอย่างไร ประเด็นที่ท่านประธานฯ ให้ความสำคัญ คือ การขาดความเชื่อมโยงของข้อมูลจากที่เก็บมา ๑๑๙ ราย ซึ่งข้อมูลที่ได้ ไม่ได้แยกออกมาให้เห็นชัด เป็นการสรุปอย่างเดียว ควรจะให้สัมพันธ์กัน

นายเอนก อารมมาศ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดที่ดิน ให้ความเห็น ว่า จากที่ท่านประธานฯ กล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูล ในการทำกิจกรรมมีบทบาทที่สำคัญมาก ตัวอย่างเช่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ ๒ กิจกรรมการผลิต และการใช้ประโยชน์ที่ดินในระบบเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมหลักคือการทำนา จากการศึกษาเกษตรกรจำนวน ๑๑๗ ราย จะเห็นว่าตัวเลขที่สูงมาก ถ้าจะอธิบายบทบาทเชิงปริมาณก่อน แล้วอธิบายเชิงคุณภาพ ให้เห็นว่ามีกิจกรรมทั้งปีเพื่อให้เห็นถึงความยั่งยืน ซึ่งมีอยู่แล้วในตาราง นำเอากิจกรรมซึ่งมีอยู่ ๖ กิจกรรม แยกออกมา ในส่วนของเกษตรกรรมแบบผสมผสานที่มีอยู่ในแบบสอบถาม แต่การอธิบายเชิงคุณภาพกลับไม่ปรากฏให้เห็น รูปแบบมีแต่ไม่ปรากฏเนื้อหา

นางอาทิตย์ยา พองพรหม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน ให้ความคิดเห็นว่า งานวิจัยเล่มนี้เห็นด้วยกับทุกท่านว่าเนื้อหามีจำนวนมาก และประเด็นที่ถามเรื่องของการตารางรายได้เหมือนที่ทางคุณประกอบถาม จะมีความเห็นเหมือนคุณวิฑูรย์ ไม่ได้บอกให้นำมาลงในผลงานวิจัย แต่ให้กลับไปลองวิเคราะห์ดูว่าเห็นอะไรหรือเปล่า ถ้าไม่เห็นก็ต้องนำมาใส่ให้เป็นประเด็น แต่ในการวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจ ในทุกกิจกรรมจะบอกว่าเมื่อทำแล้วจะมีส่งผลให้มีการลดต้นทุน สามารถทำให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างยั่งยืน แต่ไม่มีอะไรที่มาเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะสามารถบอกได้ ถ้ามีข้อมูลอยู่ก็นำออกมาใช้ในเรื่องของลดต้นทุนหรือมีรูปแบบไหนที่สะท้อน ว่ารายได้เพิ่มขึ้นจากการที่ต้นทุนต่ำลงไหม ต้องการให้นำสิ่งที่มีย่อยมาเติมให้เห็นเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ชัดมากขึ้น อีกส่วนที่เห็นอยู่ในเล่มในเรื่องขององค์ความรู้ มีการวิเคราะห์ให้เห็นภาพว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรค่อนข้างชัดเจนในเชิงของกระบวนการ มีการวิเคราะห์องค์ความรู้ว่ามีผลทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืนได้อย่างไร มีการทำกิจกรรมหลากหลาย ควรนำไปปิดท้ายเพื่อบอกให้รู้ว่า ถ้ากระบวนการอย่างนี้ มีการปรับเปลี่ยนอย่างนี้ มีองค์ความรู้อย่างนี้เกิดขึ้น มีการปฏิบัติแบบนี้ในพื้นที่ สิ่งที่จะต้องสะท้อนคืออะไร และสามารถจะตอบคำถามได้ทั้งหมด ส่วนที่จะนำมาเป็นข้อเสนอแนะเห็นด้วยกับท่านประธานฯ และท่านรองสุวรรณ ว่าให้ปรับในเรื่ององค์ความรู้ ซึ่งจริงๆ ความมั่นคงทางด้านอาหารก็เป็นองค์ความรู้อย่างหนึ่ง แต่ในที่นี้ควรจะเป็นเรื่องของกิจกรรมที่ต้อง

/บอกให้...

บอกให้ชัดขึ้น ต้องมีความหลากหลาย และรูปแบบที่น่าเสนอไม่ใช่ทำเชิงเดียว และจะสะท้อนประโยชน์ที่เกิดขึ้น
ครอบคลุมในเชิงของความยั่งยืนมากขึ้น

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า ผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานที่ดีมาก จากข้อมูลที่น่าเสนอเห็น
ชัดเจน ตอบได้หลายเรื่อง แต่ที่กำลังแนะนำจะเป็นในเรื่องของกระบวนการและวิธีการเขียนด้วย เพื่อปิด
จุดบกพร่องเวลาที่จะนำไปเสนอ ซึ่งผลงานชิ้นนี้จะต้องนำไปเสนอคณะกรรมการวิชาการซึ่งเป็นบุคคลภายนอก
ส.ป.ก. จะได้แสดงให้เห็นถึงการตรวจสอบกันอย่างจริงจัง และทำให้รูปแบบ กระบวนการวิจัยได้ถูกดึงมาเป็น
กรอบสำหรับการนำเสนอ สิ่งที่เราวิจัย ไม่ใช่แนะนำอะไรไปแล้วเป็นข้อมูลที่ไม่ได้ไปศึกษาต่อหรือไม่ใช่ประเด็น
หลักของงานวิจัยแล้วก็จะตัดทิ้ง ซึ่งบางครั้งสิ่งที่ตัดทิ้งอาจจะเป็นเรื่องดีเสียอีก ดังนั้นจึงต้องมีการตรวจสอบข้อมูล
อีกครั้งหนึ่งในการจะตีกรอบ เนื่องจากข้อมูลมีจำนวนมาก ถ้าไม่ไล่โดยวิธีไล่ในตารางจะทำให้ไม่เห็นว่าคุณสมบัติใน
แต่ละชั้นแต่ละตอนมีอะไรขาดไปหรือมีอะไรเกินไป ที่ขาดก็ไม่ใช่ว่าไม่มี แต่เห็นว่าไม่จำเป็นก็เลยไม่นำมาใส่ เสร็จแล้ว
ก็ไม่มีอะไรรองรับว่าทำไมถึงมีข้อเสนอตัวนี้เกิดขึ้น ในเชิงการนำเสนอถือว่าผ่าน แต่ขอให้ปรับปรุงในกรอบแนวคิด
ให้เห็นชัดถึงความเชื่อมโยง เห็นข้อมูลกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ไปถึงสิ่งที่คาดหวัง เพียงแต่รายละเอียดที่มี
มากเท่านั้นเองที่เป็นห่วง ต้องตรวจกันอย่างรอบคอบ โดยมอบหมายให้ ผอ. กวด. และ ผอ. กคร. อ่านตรวจทาน
ให้อีกครั้ง

นางจรรณี วรรณจำรัส นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ นักวิจัย กล่าวว่า มองว่างานวิจัยชิ้นนี้
เป็นศิลปะของคนทำงาน เป็นการทำงานในภาคสนาม อาจจะไม่มีความรู้ในเรื่องงานวิจัย แต่ก็เกิดจากการทำงาน
ของหลาย ๆ คนในจังหวัด มากกว่าคนส่วนกลางที่ลงไปทำ จึงทำให้งานมีความละเอียด และภูมิใกล้กับงานวิจัยชิ้นนี้มาก

ประธานคณะกรรมการฯ เพิ่มเติม ถึงได้ชมว่าผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานที่ดี ท้ายที่สุดที่เสนอแนะ
แค่ต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องได้เรียนรู้ให้เยอะขึ้น เนื้อหาแน่นมากทุกคนยอมรับในส่วนนี้ แต่แน่นอนจนปรี คือพยายามใส่
ทุกอย่างที่ได้ไปศึกษาวิจัยมา ซึ่งบางเรื่องเป็นสิ่งที่ปลีกย่อยลงไป บางทีก็ต้องแยกออกไปก่อน ซึ่งในส่วนนี้สำหรับ
นักวิจัยสามารถใช้ไปคิดต่อว่าควรจะไปศึกษาเรื่องนี้เพิ่มเติมอีกหรือไม่ เพื่อที่จะได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องที่มี
ความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ยกอย่างเช่น เรื่องการลดต้นทุนสามารถนำไปเป็นหัวข้อใหญ่อีกหัวข้อหนึ่งได้ คือจะลด
ต้นทุนอย่างไรในระบบเกษตรอินทรีย์ หรือจะศึกษาในเรื่องความมั่นคงในอาหาร ซึ่งมีอีกมากมายที่สามารถไป
ทำงานวิจัยได้

นายชัยฤทธิ์ บัวทอง ที่ปรึกษา ส.ป.ก. กรรมการตรวจผลงานวิชาการ แสดงความคิดเห็นว่า
การศึกษาชิ้นนี้ได้เริ่มทำการศึกษากับคุณบุญธิชา ตั้งแต่ ส.ป.ก. ยังไม่มีอะไรเลย ซึ่ง ณ วันนี้ ส.ป.ก. เป็นหน่วยงาน
เดียวในหน่วยงานราชการไทยที่ทำเกษตรอินทรีย์เป็นมาตรฐานสากล กระทรวงพาณิชย์อาจจะมาต่อยอดในหลาย
พื้นที่ แต่ไม่เกินไปที่จะบอกว่า ส.ป.ก. เป็นหน่วยงานเดียวในประเทศไทยที่ทำเรื่องนี้ได้ ครั้งหนึ่งเกษตรกรจังหวัด
ยโสธรไปกล่าวบนเวทีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ “ไม่แปลกใจเลยที่นโยบายของรัฐที่ทำให้เกษตรอินทรีย์
ล้มเหลว แต่มีหน่วยงานหนึ่งที่ทำได้จริง เพราะเป็นหน่วยงานนี้ไม่ได้รับผิดชอบโดยตรงในการส่งเสริมการเกษตร
ในการพัฒนาการเกษตร หน่วยงานนี้คือ ส.ป.ก. ซึ่งสามารถทำได้” งานวิจัยนี้เริ่มทำตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ คุณบุญธิชา
เป็นผู้จับเรื่องนี้ขึ้นมา มอบหมายให้คุณจรรณีลงพื้นที่ เดิมไม่เต็มใจร้องให้ทุกวัน แต่ทุกวันนี้ภูมิใจมาก สามารถบอก
ได้ว่านอกจากคุณบุญธิชา แล้วยังมีคุณจรรณีที่เข้าใจเรื่องนี้อย่างลึกซึ้งจริง ๆ อีกคนคือคุณฉัตรชัย วันแรกที่บรรจุ
ให้เข้าไปอยู่ในพื้นที่ และมีอีกคนที่บอกว่า “ชวนคนเป็นคอมมิวนิสต์ง่ายกว่าชวนคนทำเกษตรอินทรีย์” และคน ๆ นั้น
เป็นแกนนำที่ทำให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จขึ้นมาได้ที่ใครยกย่องว่าดีมาก คือพ่อบุญส่ง มาตรขาว ถ้าไม่มีพ่อ
บุญส่ง โครงการนี้จะเกิดไม่ได้ แก่ทุ้มเททำงานพร้อมเพื่อน ๆ หลายคน เป็นแกนนำเกษตรกรเครือข่ายทางเลือก
ภาคอีสาน และมีหน่วยงานเอกชนเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรที่มีใจรักในการทำงานตรงนี้ ซึ่งหากจะพึ่งพารัฐฯ
ไม่มีทางสำเร็จได้ และยังมีเครือข่ายเกษตรกรทางเลือกชมรมรักษัธรรมชาตินาโส มีมูลนิธิสายใยแผ่นดิน ณ วันนี้
ถือว่า ส.ป.ก. มีคนทำงานได้ดีและสมบูรณ์ที่สุดแล้ว

/มติที่ประชุม...

มติที่ประชุม เห็นชอบ โดยให้ปรับปรุงตามที่คณะกรรมการให้ข้อเสนอแนะ และมอบหมายให้ ผอ. กวด. และ ผอ. กคร. อ่านตรวจทานให้อีกครั้ง

(๒) แนวทางการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์
สำหรับกิจการที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
โดย นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ
สำนักบริหารกองทุน

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อเสนอแนวทางการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดิน หรือ อสังหาริมทรัพย์สำหรับ
กิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรม

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาจากเอกสารโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)
เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำงานหรือวิธีการปฏิบัติงานที่ีระหว่างองค์กรซึ่งมีกิจกรรมเดียวกัน หรือ
คล้ายคลึงกัน

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษา ประเภทกิจการ และการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินจากเอกสารโดยการเก็บ
รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมธนารักษ์ และการรถไฟ
แห่งประเทศไทย

ผลการศึกษา

๑. การคิดค่าตอบแทนในการใช้ที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์สำหรับกิจการที่เป็นการสนับสนุนหรือ
เกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีการกำหนดประเภทกิจการที่เป็นไปตามประกาศกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ และประกาศสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และให้คิดค่าตอบแทนโดยการคิดค่าเช่า
ในอัตราร้อยละ ๓ ของราคาประเมินกรมธนารักษ์ ในแปลงที่ดิน กรณีไม่มีราคาประเมินกรมธนารักษ์ ก็ให้คำนวณ
จากราคาประเมินกรมธนารักษ์แปลงที่ใกล้เคียงที่สุด

๒. การคิดค่าเช่า หรือค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย เป็น
การคิดในภาพกว้างมิได้กำหนดเฉพาะเจาะจงเป็นกิจการที่แน่ชัด

๓. กรมธนารักษ์ที่มีการคิดค่าตอบแทนในอัตราที่แตกต่างกันตามประเภทกิจการที่มีการกำหนดไว้
โดยอิงกับผลการประเมินราคาที่ดิน

๔. การคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินของกรมธนารักษ์ สามารถนำมาปรับใช้ให้
สอดคล้องเหมาะสมกับการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการ
สนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

**แนวทางการคิดค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์สำหรับกิจการอื่นที่
เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม**

๑. การคิดค่าตอบแทนในการใช้ที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์สำหรับกิจการที่เป็นการสนับสนุนกับ
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑) ประเภทที่ ๑- ๔ ให้คิดค่าตอบแทนโดยการคิดค่าเช่าในอัตราร้อยละ ๓ ของราคาประเมิน
กรมธนารักษ์ ในแปลงที่ดิน กรณีไม่มีราคาประเมินกรมธนารักษ์ ก็ให้คำนวณจากราคาประเมินกรมธนารักษ์แปลง
ที่ใกล้เคียงที่สุด

๒) ประเภทที่ ๕ กิจการที่เป็นการบริการหรือเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของเกษตรกรในด้าน
เศรษฐกิจและสังคมในเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดิน

/- พื้นที่...

- พื้นที่เป็นเขตชุมชน กำหนดให้คิดอัตราค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินในราคาที่สูงกว่า ระหว่างร้อยละ ๓ ของราคาประเมินกรมธนารักษ์ กับ ค่าตอบแทนจากตัวอาคาร ๔ บาท/ตรม./เดือน และนอกตัวอาคาร ๐.๕๐ บาท/ตรว./เดือน

- พื้นที่เป็นแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังงานธรรมชาติ-พลังงานลมเพื่อใช้ในการติดตั้งเสาที่ติดตั้งกังหันลมและอุปกรณ์ เสาติดตั้งอุปกรณ์สายส่งไฟฟ้า กำหนดให้คิดอัตราค่าตอบแทนจากอัตราเฉลี่ยระหว่างร้อยละ ๓ ของกำไรสุทธิของกิจการกับ ๒ เท่าของราคาประเมินที่ดินกรมธนารักษ์ และปรับอัตราค่าตอบแทนทุกๆ ๕ ปี

- พื้นที่เพื่อรับ-ส่งสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับเสาติดตั้งเครื่องรับ-ส่งสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่และอุปกรณ์หรือสถานีรับส่งสัญญาณโทรศัพท์ระบบต่าง ๆ กำหนดให้คิดอัตราค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินในราคาที่สูงกว่า ระหว่างร้อยละ ๓ ของราคาประเมินกรมธนารักษ์ กับ ค่าตอบแทนจากตัวเนื้อที่ไม่เกิน ๖ ตรว. เหล่าจ่าย ๒,๔๐๐ บาท/เดือน เนื้อที่เกินกว่า ๖ ตรว. ให้คิดเพิ่ม ตรว.ละ ๔๐๐ บาท/เดือน

๒. การคิดค่าตอบแทนในการใช้ที่ดินหรือสิ่งทรมิทรัพย์สินสำหรับกิจการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้หมายถึง กิจการแปรรูปผลิตผลเกษตรกรรม ซึ่งใช้ผลผลิตทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นหลัก กำหนดให้คิดอัตราค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินในราคาที่สูงกว่า ระหว่างร้อยละ ๓ ของราคาประเมินกรมธนารักษ์ กับ ค่าตอบแทนจากตัวอาคาร ๖ บาท/ตรม./เดือน นอกตัวอาคาร ๑ บาท/ตรว./เดือน

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

นางสาวพิมพ์พรรณ อนันตเสรี ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินและผลประโยชน์กองทุน กรรมการตรวจผลการวิชาการ กล่าวว่า จากการที่เป็นที่ปรึกษา ได้อ่านผลงานชิ้นนี้ ในด้านระเบียบหลักเกณฑ์ฯโดยได้แนะนำนักวิจัยให้นำไปแก้ไข ในส่วนที่เป็นเทคนิคการวิจัยขอฟังความคิดเห็นในที่ประชุม

นายวิโรจน์ ปัญญาวิชัย นายช่างสำรวจอาวุโส ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักจัดการแผนที่และสารบบสอบถาม ลักษณะการประเมินของกรมธนารักษ์โดยทั่ว ๆ ไปที่ไม่ได้อยู่ในที่ชุมชนจะประเมินเป็นโซนใช้หรือไม่ การประเมินเป็นโซนจะเป็นการประเมินพื้นที่ทั่วไป ไม่ใช่พื้นที่ที่เป็นเมืองอุตสาหกรรม (Industry Benchmarking) พื้นที่ที่ศึกษาอยู่ การคิดอัตราร้อยละ ๓ ของราคาประเมินกรมธนารักษ์ นำมาเปรียบเทียบกับอย่างไร

นางสาวอัจฉรา วัฒนเจริญ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง จากการแปล Industry Benchmarking อ่านตามคำนิยามก็ไม่มี ความชำนาญเหมือนกัน การคิดอัตราร้อยละ ๓ ของราคาประเมินกรมธนารักษ์ เป็นการเปรียบเทียบกับองค์กรที่มีความสัมพันธ์ลักษณะเดียวกัน ดังนั้นการรถไฟ ธนารักษ์ ก็เป็นหน่วยราชการที่เหมือนกับ ส.ป.ก. มีการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินเหมือนกัน และที่สำคัญมีหลักเกณฑ์การคิดค่าตอบแทน ประเด็นที่ถามว่าราคา ๓% กับกรมธนารักษ์ ถ้าเทียบกัน ธนารักษ์ราคาจะสูงกว่า แต่มองว่าที่ปรับเพียงกิจการประเภทที่ ๑ ถึง ๔ เท่านั้น สำหรับกิจการที่สนับสนุนในเชิงเกษตรกรรมก็ไม่ได้ปรับ ถามว่าสามารถเก็บได้หรือไม่ จากตัวเลขเฉลี่ยที่เก็บมาจากปี ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๕๖ รายได้เก็บได้หมด แต่กิจการที่เห็นได้ชัดคือ กิจการที่ ๕ เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว ซึ่งก็ชี้ให้เห็นว่า มีการขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการประเภทที่ ๑.๕ มากขึ้น จึงมองว่าควรมีการกำหนดค่าตอบแทน ถามว่า ๓% มาจากไหน เป็นการใช้อ้างอิงกับการเก็บค่าเช่าแปลงเกษตรกรรมที่เก็บอยู่ สาเหตุที่อ้างอิงกับธนารักษ์เนื่องจากหากคิดอัตราใหม่และนำไปเสนอ คปภ. เป็นไปได้ยากที่จะอนุมัติ แต่หากใช้อัตราเดียวกันซึ่งมาตรฐานเป็นสากลที่มีการยอมรับ มีโอกาสที่จะได้รับการอนุมัติ และไม่ได้เป็นปัญหาอุปสรรคแต่อย่างใดจึงได้นำเสนออัตรานี้

นายศักดิ์ชาย แก้วศรีนวล หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม ขอแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของชาวบ้านที่มอง ระหว่างที่ดิน ส.ป.ก. ที่ดินการรถไฟ ที่ดินราชพัสดุหรือที่ดินธนารักษ์ ที่ดิน ส.ป.ก. เป็นไปตามกฎหมาย แต่ในความรู้สึกที่ดินนี้เป็นของตนเอง แต่ถ้าเป็นที่ดินของธนารักษ์ยอมรับได้ว่าเป็นที่ของรัฐ ที่ดิน ส.ป.ก. ได้มาฟรี

/จากป่าไม้...

จากป่าไม้ จากที่ราชพัสดุ จากที่สาธารณประโยชน์ อยู่ ๆ จะไปคิดค่าเช่ารับไม่ได้ในความรู้สึกที่สอบถามชาวบ้านมา แต่ถ้าซื้อมา ได้มาโดยมีค่าตอบแทนกับกรมป่า แล้วมาเก็บค่าเช่าชาวบ้านรับได้ สำหรับกิจการเกี่ยวเนื่องที่อื่นจะมองเพื่อธุรกิจ เพื่ออยู่อาศัย เพื่ออุตสาหกรรม แต่ที่ดินในภาพใหญ่ของ ส.ป.ก. คือที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ไม่ได้บอกว่าที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม ที่ดินเพื่อการพาณิชย์ ที่มีอยู่ในครอบครองทั้งหมด อย่างที่ชุมชนเมื่ออยู่ไปนาน ๆ เข้า การพาณิชย์ขยายเข้ามาในเขตปฏิรูปที่ดิน ถ้าเป็นที่เชิงพาณิชย์แน่นอน กรมป่าไม้ กรมธนารักษ์ก็ยกให้ ส.ป.ก. อยู่ไปนาน ๆ ชาวบ้านก็คิดว่าเป็นที่ของชาวบ้าน หากคิดร้อยละ ๓ ตามอัตราราคาประเมินของกรมธนารักษ์ ราคาเป็นราคาต่อหน่วยส่วนแรกอาจจะ ๑๕,๐๐๐ บาท ๔๐ เมตรที่เหลือ ๕,๐๐๐ บาท เหลือ ๓,๐๐๐ บาท ถ้าเป็นอัตราที่กำหนดขึ้นมาเองก็หนักใจ สุดท้ายจะอย่างไรก็แล้วแต่ ก็ต้องกลับไปอิงกับหน่วยงานที่มีอยู่คือร้อยละ ๓

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ขอสอบถามนักวิจัย ในกรณีกิจการเกี่ยวเนื่องในเรื่องของพลังงานลม ซึ่งในการติดตั้งเสาปักเป็นต้น ๆ เวลาคิดค่าเช่าคิดอย่างไร แล้วได้ลองศึกษาดูหรือไม่ว่า สิ่งของบริษัทมาตั้งโรงงานผลิตไฟฟ้าพลังงานลมซึ่งเคยสอบถามมีการลงทุนเป็นระดับพันล้าน ไม่น่าจะเคยเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์วิจัยหรือไม่ หรือต่อไปในอนาคตมองว่าโซลาร์เซลล์ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะเข้ามาในเขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ถ้าเลือกพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับการเกษตรก็สามารถทำกิจการนี้ได้ เพราะฉะนั้นจะมีปัจจัยในหลาย ๆ เรื่อง เช่นว่าผลผลิตที่ได้จากในพื้นที่อาจจะเป็นราคาประเมินในการคิดค่าเช่าได้

นายศักดิ์ชาย แก้วศรีนวล หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม ต่อเนื่องจากคุณประกอบ พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่มีธุรกิจเข้ามาดำเนินการ ไม่ใช่อยู่ ๆ จะเข้ามา การที่ชาวบ้านสละสิทธิหรืออุทิศ จริง ๆ มีการจ่ายค่าตอบแทนกับชาวบ้าน เพราะการเข้ามาขอใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ชาวบ้านเป็นผู้นำชี้ โดยบริษัทฯ มีหน้าที่ตกลงกับชาวบ้าน ในความรู้สึกของบริษัทฯ ส.ป.ก. ไม่ได้ช่วยอะไรเลย หลังจากจ่ายค่าตอบแทนให้ชาวบ้านแล้ว ยังต้องมาจ่ายเช่าให้ ส.ป.ก. อีกครั้งหนึ่ง ต่างกันตรงที่ราชพัสดุ ที่การรถไฟจะมีการจ่ายตรงกับรัฐทีเดียว

ประธานคณะกรรมการฯ เห็นว่า ผลงานนี้ไม่ถือเป็นงานวิจัย เหมือนเป็นการศึกษาวิเคราะห์ธรรมดา คือถ้าหากดูจากหัวข้อกับวัตถุประสงค์ ในหัวข้อแนวทางการคิดค่าตอบแทนต้องมีฐานของทฤษฎีที่บอกว่าใช้ทฤษฎีตัวไหนมาโยงยึด แต่ตอนนี้เป็นเพียงแต่ไปเอาข้อมูลของกรรมนั้น หน่วยงานนี้ มีการคิดอย่างโน้นอย่างนี้ เป็นการรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับของ ส.ป.ก. ยังไม่มีการโยงยึด เหมือนกับที่จ้างอาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มาศึกษา ก็ต้องมีหลักยึดว่าดูจากมูลค่าหรือดูจากอะไร ที่จะเป็นทฤษฎีที่เราต้องนำมาถึงจะเป็นรูปแบบของงานวิจัย สมมติว่าทำไมธนารักษ์ถึงเก็บค่าเช่าเท่านี้จะต้องมีฐานคิดอีกว่าฐานดูจากอะไรแต่ในงานนี้ยังไม่ไปถึงจุดนั้น ในฐานะนักวิจัยดูแล้วไม่ใช่งานวิจัย เป็นแค่การรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เปรียบเทียบเท่านั้นเอง

นายเอนก อารมมาศ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดที่ดิน ขอเพิ่มเติม ถ้ามีทฤษฎีแนวคิดประกอบว่าในแต่ละหน่วยงานมีวิธีคิด ฐานคิดอย่างไร อาจจะมีการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติม มีการเปรียบเทียบฐานกับกรมธนารักษ์ว่าเป็นอย่างไร การรถไฟเป็นอย่างไร ใช้ทฤษฎีนี้ ส.ป.ก. น่าจะนำแนวทฤษฎีนี้มาศึกษา คิดว่าน่าจะเพิ่มเติมในส่วนนี้ได้

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวเพิ่มเติม เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเอกสาร ยังไม่ถึงขั้นต้องไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ ใช้เวลาไม่นานเท่าไร แต่ตอนนี้ยังไม่เห็นการเขียนที่มีลักษณะเป็นงานวิจัย ถ้างานวิจัยต้องไปค้นทฤษฎีต้องไปโยงว่าทำไมธนารักษ์ถึงคิดเท่านี้ ใช้หลักอะไรในการคิด มีฐานคิดอย่างไร ส่วนนี้เป็นสาระสำคัญของงานวิจัย ขอให้นำไปปรับปรุงใหม่ เพิ่มเติมในเรื่องทฤษฎี ฐานที่ใช้สำหรับการนำมาวิเคราะห์การคิดค่าตอบแทนของหน่วยงานต่าง ๆ แล้วถึงโยงมาเป็นของ ส.ป.ก. ในท้ายที่สุด

มติที่ประชุม นำไปปรับปรุงแล้วนำมาเสนอคณะกรรมการอีกครั้ง มอบ ผอ. กวด. เป็นผู้ตรวจผลงานวิชาการฯ

/(๓) การพัฒนา...

(๓) การพัฒนาระบบงานข้อมูลสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
โดย นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ
สำนักบริหารกองทุน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. กำหนดปัญหาของระบบงานข้อมูลสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๒. กำหนดความต้องการ (Requirement) ของการพัฒนาระบบงานข้อมูลสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๓. ออกแบบข้อมูล (Data Dictionary Design) สำหรับการพัฒนาระบบงานข้อมูลสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

วิธีการศึกษา

๑. ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์และออกแบบระบบ โดยดำเนินการตามวงจรการพัฒนาระบบ ระยะที่ ๑ การวางแผน ระยะที่ ๒ การวิเคราะห์ และระยะที่ ๓ การออกแบบ
๒. ศึกษาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสินเชื่อ จากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต หนังสือทางวิชาการ บทความ รายงานประจำปี วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย ระเบียบหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติ และคู่มือในการปฏิบัติงานสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา
๓. เก็บข้อมูลปัญหาและความต้องการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดในการศึกษา กำหนดเป็นความต้องการ (Requirement Analysis) ของการพัฒนาระบบงานข้อมูล และการออกแบบข้อมูล (Data Dictionary Design)

กรอบแนวคิดในการศึกษา

เป้าหมายในการศึกษา คือ การศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ใช้โปรแกรมงานข้อมูลสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเดิม เพื่อนำมาวิเคราะห์กำหนดความต้องการ (Requirement Analysis) ของการพัฒนาระบบงานข้อมูลและการออกแบบข้อมูล (Data Dictionary Design) สินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยผู้ศึกษาได้นำขั้นตอนการดำเนินงานสินเชื่อของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวม ๑๓ ขั้นตอน มาปรับปรุงให้มีความครบถ้วนตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย คือ สามารถจัดเก็บหนี้คืนได้ครบถ้วนตามสัญญา เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา สำหรับการพัฒนาระบบงานข้อมูลสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังนี้ ๑) การกำหนดแผนสินเชื่อ ๒) การโอนเงินตามแผนสินเชื่อ ๓) การรับค่าดอกเบี้ย ๔) การวิเคราะห์ค่าดอกเบี้ย ๕) การอนุมัติ ๖) การจัดทำสัญญา / การจ่ายเงินกู้ ๗) การติดตามการใช้เงินกู้ ๘) การแจ้งหนี้ล่วงหน้า ๙) การจัดเก็บหนี้ ๑๐) การเตือนหนี้ ๑๑) การใช้มาตรการแก้ไขหนี้ที่มีปัญหา ได้แก่ มาตรการช่วยเหลือตามระเบียบมาตรการด้านกฎหมาย ๑๒) การติดตามจัดเก็บหนี้ที่มีปัญหา ๑๓) การปิดสัญญากู้ยืม

ผลการศึกษา

๑. ปัญหาระบบงานข้อมูลสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
 - ๑) ข้อมูลระบบงานสินเชื่ออยู่แบบกระจัดกระจาย มีรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลที่หลากหลาย บางส่วนมีการบันทึกจัดเก็บข้อมูลไว้เป็นระบบฐานข้อมูล บางส่วนมีการจัดทำข้อมูลไว้ในรูปแบบไฟล์ Excel หรือกระดาษเอกสาร
 - ๒) โปรแกรมระบบข้อมูลสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเดิม ไม่สามารถรองรับการดำเนินงานสินเชื่อได้ครบถ้วนทุกขั้นตอน เช่น การกำหนดแผน การรับค่าดอกเบี้ย การวิเคราะห์ค่าดอกเบี้ย การอนุมัติค่าดอกเบี้ย การติดตามการใช้เงินกู้ การแจ้งหนี้ล่วงหน้า การเตือนหนี้ รวมทั้งการเตือนภัยในการแก้ไขปัญหานี้โดยการใช้มาตรการปรับโครงสร้างหนี้ มาตรการด้านกฎหมายจนนำไปสู่การปิดสัญญา

/๓) โปรแกรม...

๓) โปรแกรมระบบข้อมูลสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเดิม ขาดระบบการป้องกันเพื่อรักษาเสถียรภาพและความปลอดภัยของข้อมูล ทำให้เกิดปัญหาความคลาดเคลื่อนของข้อมูลทุกครั้งที่มีการประมวลผลใหม่ ข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือ

๔) โปรแกรมข้อมูลสินเชื่อที่ใช้ในปัจจุบันยังมีความผิดพลาดและยังไม่ได้รับการแก้ไข เช่น โปรแกรมคำนวณดอกเบี้ย โปรแกรมบันทึกการผ่อนผัน การขยายระยะเวลา

๕) โปรแกรมข้อมูลสินเชื่อที่ใช้ในปัจจุบัน ไม่สามารถสนองตอบ ด้านการลดระยะเวลาในการบันทึกข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล การลดขั้นตอนการบันทึกข้อมูลที่ซ้ำซ้อน การส่งพิมพ์รายงานที่สะดวกรวดเร็ว โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเครื่องพริ้นเตอร์ การจัดเก็บไฟล์รายงานในรูปแบบไฟล์ Excel โดยไม่ต้องทำการแปลงไฟล์ การเรียกดูข้อมูลที่ย่างและสะดวกรวดเร็ว การประมวลผล ณ ว/ด/ป ที่ต้องการ การส่งประมวลผลทุกจังหวัดในคราวเดียว

๖) ข้อมูลสินเชื่อไม่ทันสมัย ไม่อำนวยความสะดวกต่อการควบคุม กำกับ ดูแลและแก้ไขปัญหาได้ทันเหตุการณ์ ของการดำเนินงานสินเชื่อ

๒. ความต้องการระบบงานข้อมูลสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๑) ต้องการระบบงานข้อมูลสินเชื่อที่มีฐานข้อมูลรองรับการดำเนินงานสินเชื่อทุกขั้นตอน

๒) มีโปรแกรมรองรับการบันทึก ปรับปรุงแก้ไข การเรียกดู หรือค้นหาที่ไม่ซ้ำซ้อนง่ายและสะดวก

ต่อผู้ใช้

๓) มีโปรแกรมประมวลผลที่สามารถเลือกวิธีประมวลผลทั้งแบบ ณ สิ้นเดือน ณ สิ้นปีงบประมาณ และเพิ่มเติม ณ ว/ด/ป ที่ต้องการ โดยประมวลผลเฉพาะข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือ เพิ่มเติมจากการประมวลผลที่ผ่านมา เพื่อใช้เวลาในการประมวลผลน้อยที่สุด

๔) มีโปรแกรมพิมพ์แบบฟอร์มต่างๆที่ใช้ในการดำเนินงานสินเชื่อออกจากระบบเพื่อใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๕) มีการจัดทำคู่มือการติดตั้งโปรแกรม และการใช้งานที่ผู้ใช้สามารถดำเนินการด้วยตนเองได้โดยง่าย และสะดวก รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน

๖) มีการกำหนดสิทธิในการใช้ระบบข้อมูลเพื่อความปลอดภัยของข้อมูล

๗) มีระบบตรวจสอบป้องกันความผิดพลาด และความซ้ำซ้อนในการบันทึกข้อมูล

๘) มีระบบการป้องกันการบันทึกเปลี่ยนแปลงข้อมูลย้อนหลังที่มีผลกระทบต่อเสถียรภาพของข้อมูล

๙) มีการออกแบบฐานข้อมูลและพัฒนาโปรแกรมในลักษณะเปิดช่องทางไว้สำหรับรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

๑๐) รายงานต่างๆ ให้สามารถส่งพิมพ์ออกจากระบบได้โดยไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องพริ้นเตอร์ ไม่ต้องแปลงไฟล์ใดๆทั้งสิ้น สามารถเลือกจัดเก็บรายงานเป็นไฟล์ Excel ได้ และสามารถสรุปรายงานต่าง ๆ ในรูปแบบของกราฟประเภทต่างๆ เช่น กราฟแท่ง กราฟวงกลม กราฟเชิงเส้น

๓. การออกแบบระบบงานข้อมูลสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผลการออกแบบข้อมูล (Data Dictionary Design) รวมทั้งสิ้น ๓๙ ไฟล์ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานสินเชื่อ ดังนี้

๑) ข้อมูลพื้นฐานซึ่งไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการลดความผิดพลาดและลดระยะเวลาในการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องของระบบงานสินเชื่อได้ทั้งหมด รวมทั้งสิ้น ๑๕ ไฟล์ ได้แก่ ข้อมูลจังหวัด ข้อมูลอำเภอ ข้อมูลตำบล ข้อมูลประเภทแผนสินเชื่อ ข้อมูลวัตถุประสงค์การกู้ยืม (ตามระเบียบ) ข้อมูลผู้มีสิทธิกู้ยืม (ตามระเบียบ) ข้อมูลหลักประกันการกู้ยืม (ตามระเบียบ) ข้อมูลระยะเวลาเงินกู้ (ตามระเบียบ) ข้อมูลผู้อนุมัติ (ตามระเบียบ) ข้อมูลประเภทที่ดิน ข้อมูลประเภทหนังสือสำคัญที่ดิน ข้อมูลสถานะถือครองที่ดิน ข้อมูลประเภทเงื่อนไขปรับโครงสร้างหนี้ ข้อมูลมาตรการด้านกฎหมาย และข้อมูลวิธีการปรับแผน (เพิ่ม /ลด)

/๒) ข้อมูล...

๒) ข้อมูลเพื่อปฏิบัติงานในขั้นตอนการจัดทำแผนสินเชื่อ การโอนเงินตามแผนสินเชื่อ รวม ๓ ไฟล์ ได้แก่ ข้อมูลแผนสินเชื่อ ข้อมูลอนุมัติปรับแผนสินเชื่อ ข้อมูลรับโอนเงินตามแผนสินเชื่อ

๓) ข้อมูลเพื่อปฏิบัติงานในขั้นตอนการรับคำขอกู้ยืม การวิเคราะห์ การอนุมัติ การจัดทำสัญญา รวม ๙ ไฟล์ ได้แก่ ข้อมูลโครงการหลัก (ที่ขอกู้ยืม) ข้อมูลโครงการที่กู้ยืม ข้อมูลสถานะสัญญา ข้อมูลสมาชิก พร้อมข้อมูลแปลงที่ดินที่ทำประโยชน์ ข้อมูลคำขอกู้ยืม ข้อมูลอนุมัติคำขอกู้ยืม ข้อมูลสัญญากู้ยืม ข้อมูลกำหนดชำระคืนเงินกู้ตามสัญญา

๔) ข้อมูลเพื่อปฏิบัติงานในขั้นตอนการติดตามการใช้เงินกู้ การแจ้งหนี้ล่วงหน้า การจัดเก็บหนี้ การเตือนหนี้ รวม ๕ ไฟล์ ได้แก่ ข้อมูลผลการติดตามการใช้เงินกู้ ข้อมูลใบแจ้งหนี้ล่วงหน้า ๓๐ วันก่อนครบกำหนดชำระ (ตามระเบียบ) ข้อมูลใบสำคัญแสดงการจ่ายเงินกู้ ข้อมูลใบเสร็จรับชำระหนี้เงินกู้ยืม ข้อมูลใบเตือนหนี้

๕) ข้อมูลเพื่อปฏิบัติงานในขั้นตอนการใช้มาตรการช่วยเหลือตามระเบียบเพื่อแก้ไขหนี้ที่มีปัญหา รวม ๒ ไฟล์ ได้แก่ ข้อมูลคำร้องขอปรับโครงสร้างหนี้ ข้อมูลอนุมัติคำร้องปรับโครงสร้างหนี้

๖) ข้อมูลเพื่อปฏิบัติงานในขั้นตอนการใช้มาตรการด้านกฎหมายกับหนี้ที่มีปัญหา รวม ๕ ไฟล์ ได้แก่ ข้อมูลรับสภาพหนี้ ข้อมูลรับสภาพความผิด ข้อมูลการส่งฟ้อง ข้อมูลคำพิพากษาศาล ข้อมูลสัญญาประนีประนอมยอมความ ข้อมูลสำหรับการบังคับคดี

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า พิจารณาจากเล่มไม่รู้ว่ามีวิธีวิจัยคืออะไร ระเบียบวิธีวิจัยดูหน้า ๒๗ ประชากรที่ทำการศึกษาคือผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ผู้บริหารคือผู้อำนวยการสำนัก ผู้เกี่ยวข้อง กลุ่มเจ้าหน้าที่ ๗๑ จังหวัด แต่พอไปดูหน้า ๒๘ ข้อมูลปฐมภูมิ สัมภาษณ์ผู้บริหาร ๒ ราย กับเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจในเรื่องสินเชื่อจำนวน ๕ ราย ตกเลขเก็บข้อมูล ๗ ราย ใช้หรือไม่

นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย ชี้แจง เป็นการสัมภาษณ์ทั้งหมด ๗ ราย ผู้บริหาร ๒ ราย คือ ผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน กับผู้เชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่ ๕ ราย

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม จุดมุ่งหมายที่จะให้ใช้โปรแกรมคือเจ้าหน้าที่ ๗๑ จังหวัด แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าปัญหาที่สะท้อนมาเป็นปัญหาของจังหวัด ๗๑ ที่บอกว่าการได้มาของข้อมูลตรงนี้ยังไม่ใช้ การศึกษาวิจัยที่แท้จริง คือการที่จะได้มาของปัญหาระบบ เกิดจากปัญหาการบันทึกข้อมูล หรือปัญหาต่าง ๆ การถามจากคน ๗ คนนี้เพียงพอหรือไม่ ถ้าจาก ๗ คนก็จะต้องมีการวิเคราะห์ผลการศึกษาว่าปัญหามาจากกลุ่มไหน ถึงจะทำให้มั่นใจในปัญหาที่แท้จริงในการดำเนินการ อ่านแล้วยังมองไม่ออก ในการทำวิจัย สิ่งที่สำคัญคือต้องมีความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของข้อมูล จะนำไปสู่การออกแบบระบบข้อมูล ตกเลขตอบปัญหาที่ประสบจริงหรือไม่ นักวิจัยอาจจะมีประสบการณ์ในการทำงาน เจอปัญหาแบบนี้ แต่จะเป็นการคิดเอาเองหรือเปล่า ในการถามคน ๗ คน เพียงพอแล้วหรือยังที่จะตอบปัญหาของเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับบันทึกข้อมูลของ ๗๑ จังหวัด

นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย สอบถาม ถ้าจะนำข้อมูลจากการสมมนาอบรมกองทุนเมื่อ ๓ ปีที่ผ่านมาใช้ได้หรือไม่ ผลการการสมมนาเป็นการยืนยันในการวิจัยนี้ได้ เพราะจัดอบรมในเรื่องระเบียบการใช้โปรแกรม

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าว ต้องมีวิธีการศึกษาที่จะได้รอบข้อมูลของปัญหาขึ้นมาที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ จึงต้องไปปรับปรุงอีกที เพราะนักวิจัยไม่ใช้โปรแกรมเมอร์ โปรแกรมเมอร์ก็ต้องไปวิเคราะห์เหมือนกัน แต่ท่านเป็นคนทำงานด้านการพัฒนาเรื่องระบบข้อมูลกองทุน ซึ่งจะเกี่ยวพันกับการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ในงานวิจัยนี้บอกว่าเป้าหมายจริง ๆ คือ ผู้ทำการบันทึกข้อมูลของ ส.ป.ก.จังหวัด คน ๗ คน สะท้อนปัญหาของคนที่อยู่จังหวัด ๗๑ คนจริงหรือเปล่า สิ่งที่เสนอในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญต้องสามารถไปตอบสนองคนใน ๗๑ จังหวัดได้

/นายประกอบ...

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน กล่าวว่า จากประเด็นที่นำเสนอผลงานชิ้นนี้เป็นงานวิชาการไม่น่าเป็นงานวิจัย เนื่องจากการเขียนวัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน ถ้าจะเปลี่ยนวัตถุประสงค์ใหม่ เช่น ในข้อ ๑ กำหนดปัญหาของระบบงานข้อมูลสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จริง ๆ จากขั้นตอนทำงาน ๑๓ ขั้นตอน ต้องเขียนลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงานออกมาให้ชัดเจนแล้วก็สรุปว่าแต่ละขั้นตอนมีปัญหาอะไร รวบรวมปัญหาแต่ละขั้นตอนนั้น ๆ ข้อ ๒ ศึกษาแบบการพัฒนา พอมีปัญหา ก็มาคิดว่าจะมีรูปแบบการพัฒนาของงานอย่างไรให้ดี ข้อที่ ๓ สุดท้ายถึงเป็นการพัฒนาระบบโปรแกรม เพราะจากแผนที่เป็นกรอบแนวคิด ๑๓ ขั้นตอนนั้น สภาพปัญหาไม่มีการเรียงลำดับให้ต่อเนื่องกัน ทำให้เห็นลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงานไม่ชัด ถ้าลำดับชัดจะเห็นเลยว่าเบื้องต้นเกิดจากอะไร ต่อไปต้องวิเคราะห์ จะต้องให้สินเชื่อ จนถึงการเตือนว่าครบเวลาสัญญาแล้วต้องจัดเก็บ โปรแกรมจะเป็นตัวช่วย เพราะฉะนั้นการเขียนลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงานต้องชัดเจน แล้วสรุปปัญหา ๑๓ ขั้นตอนว่ามีอะไรบ้าง แล้วถึงไปแก้ปัญหาว่าจะต้องเอาฐานข้อมูลอะไรมาเชื่อมเพื่อตรวจสอบว่าขณะนี้ถึงขั้นตอนไหนแล้ว สภาพปัญหาเกิดอะไรขึ้น ถ้าไม่ผ่านขั้นตอนนี้ก็กลับไปทำซ้ำขั้นตอนเดิม ยังไม่ต้องรู้โปรแกรม แต่ต้องรู้ลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนเพื่อจะนำไปเขียนงานวิชาการได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม ตกลงประเด็นปัญหาเป็นปัญหาของเจ้าหน้าที่จังหวัดหรือปัญหาของคนส่วนกลางที่ต้องทำหน้าที่ประมวลผลจากโปรแกรม

นางสาวอัจฉรา วัฒนะเจริญ นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ นักวิจัย จากกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม กลุ่มแรกคือผู้บริหาร ๒ ท่าน กลุ่มที่ ๒ กลุ่มสินเชื่อที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเรื่องสินเชื่อ กับกลุ่มระบบฯ ผู้ทำหน้าที่ดูแลในด้านโปรแกรม กลุ่มที่ ๓ เจ้าหน้าที่จังหวัด ซึ่งในเล่มจะมีปัญหากับความต้องการของแต่ละกลุ่มมาสรุป ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่จะคล้ายกันจะต่างกันตรงภาระหน้าที่ และตามที่คุณประกอบบอกจะต้องนำลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงานมาแสดง ในเล่มมีอยู่แล้วในหน้าที่ ๑๗ และ ๑๘ ซึ่งถ้าการทำงานเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงานนี้ก็จะไม่เกิดปัญหาเลย แต่มีความต้องการจากเจ้าหน้าที่ ว่าการบริการสินเชื่อจำนวนลูกหนี้มีจำนวนมาก ซึ่งสิ่งที่จำเป็นสำหรับเจ้าหน้าที่เหล่านี้คือระบบข้อมูลซึ่งจะต้องรองรับการทำงานตามขั้นตอนนี้ได้ ในมุมมองแค่มียุทธศาสตร์ลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ๑๓ ขั้นตอนตั้งแต่หน้า ๑๗ ถึง หน้า ๒๑ ก็สามารถดำเนินงานด้านสินเชื่อได้อยู่แล้วเพราะมีไปจนถึงขั้นสุดท้าย มาตรการจัดการกลุ่มลูกหนี้ค้างชำระ

ประธานคณะกรรมการฯ สอบถาม สรุปกลุ่มที่สอบถามข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ส่วนกลาง และเจ้าหน้าที่จังหวัด ในส่วนเจ้าหน้าที่จังหวัดนี้มีความชัดเจนหรือไม่ว่าถามจากใคร อย่างไร จำนวนเท่าไร นี่คือการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อทำให้มีความมั่นใจว่าได้มาจากการที่ได้ศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องทำให้มีประเด็นปัญหาที่ชัดเจนจริง

นางนิภาพร ชีบังเกิด นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ ผู้แทนผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ สอบถาม สามารถนำข้อมูลจากการอบรมซึ่งเจ้าหน้าที่จังหวัดได้ให้คำแนะนำและความต้องการเกี่ยวกับโปรแกรมไว้ว่าต้องการอะไร นำมาใช้ได้หรือไม่

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า นำมาใช้ได้ แต่ต้องแสดงให้เห็นที่มาที่ไป ว่ามาอย่างไร ความต้องการหรือปัญหา แต่นั่นเป็นเงื่อนไขของวิธีวิจัยที่ต้องเขียนให้ชัด พอเห็นไม่ชัดก็จะเกิดคำถาม ว่าได้ข้อมูลมาอย่างไร ปัญหาคืออะไร สะท้อนปัญหามาจากกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นจริงหรือไม่ หรือถ้ามีข้อมูลทุติยภูมิ ที่ได้จากการค้นคว้าไม่ต้องลงไปเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ เกิดจากการประมวลผลข้อมูลจากการประชุมสัมมนาในแต่ละรอบ ๆ ทำให้เห็นประเด็นปัญหา เห็นถึงกระบวนการวิจัย การได้มาซึ่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือนำมาสู่การวิเคราะห์ เมื่อประเด็นปัญหาเป็นอย่างนี้ จึงจะออกมาออกแบบแก้ไขพัฒนาได้ และผลการศึกษาตั้งแต่หน้า ๒๙ มีการเรียบเรียง มีสถิติ แต่ไม่มีที่มา ซึ่งการเขียนงานวิจัยจะต้องชัด การหาข้อมูลไม่จำเป็นต้องออกแบบสอบถาม อาจจะนำข้อมูลในการสัมมนาที่เคยมีการตอบปัญหานี้ไว้ มีรายงานการประชุมสัมมนาหรือไม่ ถ้ามีสามารถดึงออกมา ระบุว่ามีการสัมมนา

/เมื่อไหร่...

เมื่อไหร่ ครั้งนี้มีประเด็นอย่างไร ประมวลแยกออกมาเป็นข้อ ๆ เป็นหมวดหมู่ ทำให้ผลงานวิชาการมีการศึกษาที่เป็นระบบ ไม่จำเป็นต้องไปหาข้อมูลใหม่ โดยเพิ่มเติมจากบทที่ ๓ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือ เป็นเจ้าหน้าที่ก็ได้ ข้อมูลทุกข้อมูลส่วนนี้ไปขยายว่าใช้กระบวนการในการตรวจสอบจากข้อมูลเอกสารมีการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และได้มีการสะท้อนถึงปัญหา ต้องเขียนชัดโดยไปดึงจากกลุ่มเหล่านี้มา มีหลักฐาน มีการอ้างอิงได้ ทำให้มีความน่าเชื่อถือ

นางอาทิตยา พองพรหม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน เพิ่มเติม ในเรื่องข้อมูล ที่นำมาจากการประชุมสัมมนาสามารถใช้ได้ เพราะเคยคุยกับนักวิจัยแล้ว ว่ามีข้อมูลส่วนหนึ่ง และนำข้อมูลที่เป็น สัมภาษณ์มาเติมเข้าไป ทั้งสองส่วนสามารถนำมาขยายเพิ่มเข้าไปในบทที่ ๓ ว่าข้อมูลมีที่มาที่ไปอย่างไร อีกส่วนหนึ่ง ที่จะนำมาใช้ได้ คือ การสังเกตจากการลงไปปฏิบัติงานในจังหวัด ปัญหาที่มีอยู่ของเจ้าหน้าที่จังหวัด นำข้อมูลส่วนนี้ มาเขียนได้ และมีบางส่วนที่ต้องปรับปรุง คือ การเขียนผลการศึกษาในบทที่ ๔ ที่อาจจะต้องไปปรับหมวดหมู่ใหม่

นายสุวรรณ บุราพรนุสรณ์ รองเลขาธิการ ส.ป.ก. กล่าวว่า การทำงานวิจัย หัวข้อต้องสอดคล้อง กับผลงานวิจัย เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย ในความเห็นข้อมูลมีมากพออยู่แล้วเพียงแค่นำมา เรียบเรียงเท่านั้น เช่น กรอบแนวคิด ไม่ใช่แค่ขั้นตอนกับความสัมพันธ์ มีตั้งแต่ปัญหา ระเบียบวิธีวิจัย วิธีการจัดการ ขั้นตอนต่าง ๆ รวมสรุปแล้วจะมาสู่แผนภูมิการปรับปรุงข้อมูล นักวิจัยขาดคนแนะนำในการเขียนเท่านั้นเอง

นายเอนก อารังมาศ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดที่ดิน เห็นด้วยว่าเรื่องนี้ น่าจะผ่าน แค่นี้ไปเพิ่มข้อมูลเข้ามา ในกรอบแนวคิด ขั้นตอนดำเนินงาน เป็นกรอบที่หนึ่งก็อธิบายขั้นตอนดำเนินงาน จากกรอบแนวคิดนี้จะนำไปสู่ อะไร อีกกรอบหนึ่งเป็นปัญหา ทบทวนว่ามีปัญหาอะไรบ้างตามทฤษฎีที่วางในกรอบได้ นำไปสู่การแก้ปัญหา นี้ อย่างไร และอีกกรอบความต้องการเป็นอย่างไรเป็นกรอบที่สาม กรอบที่สี่คือการออกแบบ นำสี่กรอบมาเชื่อมกัน ด้วยลูกศรตรง ๆ เชิงกระบวนการวิเคราะห์ เชิงคุณภาพก็จะเป็นกรอบวิจัยที่สมบูรณ์ นำไปสู่การที่จะนำข้อมูล ที่ไหนมาใส่ในกรอบนี้ อาจจะประสานสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จังหวัดทางโทรศัพท์ก็ได้

นายศักดิ์ชาย แก้วศรีนวล หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม การทำงานของนักวิจัยเข้าใจว่ารู้ทุกอย่าง จริง และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น แต่อยากจะได้อะไรสักหนึ่งงาน กองทุนไปฝากอยู่ที่กลุ่มบัญชีและจัดเก็บ ผลประโยชน์ ที่นี้อาจจะได้คนอย่างไร คุณสมบัติอย่างไรที่จะไปทำหน้าที่นี้ คนใหม่รู้จักใช้เทคโนโลยี คนเก่าก็มี ประสบการณ์ เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่เพียงคนสองคน ถ้าเขียนในตอนท้ายเสนอน่าจะมีกลุ่มสินเชื่อบริการแยกออกจาก กลุ่มการเงินฯ และกำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกว่าควรจะมีคุณสมบัติพิเศษอย่างไรบ้าง มีหน้าที่อะไร

ประธานคณะกรรมการฯ เรื่องนี้ให้ผ่าน โดยขอให้ไปปรับปรุงระเบียบวิธีวิจัย เพื่อชี้ให้คนอ่าน เห็นการได้มาซึ่งข้อมูลที่จะยืนยันผลการศึกษาและน่าเชื่อถือได้ โดยมอบ ผอ. กวด. เป็นผู้อ่าน

มติที่ประชุม เห็นชอบให้เป็นผลงานวิจัย โดยให้ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการฯ

เรื่องที่ ๔.๒ รายงานความก้าวหน้า จำนวน ๒ เรื่อง

(๑) การศึกษารูปแบบโรงเรือนกางมุ้ง

โดย นายปราโมทย์ จิตต์สกุล วิศวกรการเกษตรปฏิบัติการ

นายวิสุทธิ เลิศไกร วิศวกรการเกษตรชำนาญการ

สำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรือนกางมุ้งที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

๒. เพื่อต้องการทราบต้นทุนในการสร้างโรงเรือนกางมุ้งแต่ละรูปแบบ

๓. เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาโรงเรือนกางมุ้งที่มีความเหมาะสมกับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

/ขอบเขต...

ขอบเขตการศึกษา

๑. ขอบเขตการเก็บข้อมูล กำหนดพื้นที่เก็บข้อมูล เน้นพื้นที่ที่มีการปลูกผักกางมุ้ง ที่สามารถนำมาปรับใช้กับการขับเคลื่อนงานของ ส.ป.ก.

๒. ขอบเขตเนื้อหา ๑) ศึกษารูปแบบของโรงเรือนกางมุ้งแบบต่าง ๆ ตามรูปแบบ และมีการใช้วัสดุที่ได้มาตรฐาน ๒) ศึกษารูปแบบของโรงเรือนกางมุ้งแบบที่มีการประยุกต์ ๓) ศึกษา วิเคราะห์จุดคุ้มทุน ปริมาณการลงทุน และอายุการใช้งาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เป็นฐานข้อมูลในการส่งเสริมให้กับเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. และผู้ที่สนใจ

๒. เป็นเอกสารเผยแพร่เพื่อการเรียนรู้ แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน และเกษตรกรทั่วไป

ระยะเวลาในการศึกษา เดือนสิงหาคม – เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ผลการศึกษา

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลโรงเรือนกางมุ้งแบบมาตรฐาน

ในการวิเคราะห์รายละเอียดในกลุ่มของโรงเรือนกางมุ้งรูปแบบมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ รวม ๖ รูปแบบ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ได้มาตรฐาน มีอายุการใช้งานใกล้เคียงกัน กำหนดให้ใช้โรงเรือนสำหรับปลูกพืชจำนวน ๗ กิจกรรม ได้แก่ ปลูกผักคะน้า กวางตุ้ง ผักกาดฮ่องเต้ ผักบุ้ง ผักสลัด เมล่อน และการผลิตต้นกล้าผักขาย สังเกตได้ว่า ระยะเวลาที่จะคืนทุนได้จากการลงทุนสร้างโรงเรือนกางมุ้งสำหรับปลูกพืชทั่วไป ๕ รูปแบบ (ไม่รวมโรงเรือนกางมุ้ง ผักไฮโดรโปนิค ขนาด ๑,๒๐๐ ช่องปลูก) จะขึ้นอยู่กับราคาค่าก่อสร้างของโรงเรือนกางมุ้ง เปรียบเทียบกับพื้นที่ใช้สอยของโรงเรือน สรุปได้ว่า โรงเรือนกางมุ้งที่มีราคาค่าก่อสร้างต่อพื้นที่ใช้สอยต่ำสุดจะคืนทุนได้รวดเร็วกว่า คือ โรงเรือนกางมุ้งเหล็กทรงหลังคาโค้ง ขนาด ๗.๐x๒๔ .๐ ม. มีค่าเท่ากับ ๒๓๔.๒๑ บาทต่อตารางเมตร รองลงมาคือ โรงเรือนกางมุ้งเหล็กทรงหลังคาโค้งขนาด ๖.๔x๓๒ ม. มีค่าเท่ากับ ๓๐๗.๔๓ บาทต่อตารางเมตร ลำดับถัดมา ได้แก่ โรงเรือนกางมุ้งเหล็กทรงหลังคาซ้อนขนาด ๖x๒๐ ม. โรงเรือนกางมุ้งเหล็กทรงหลังคาโค้งขนาด ๖.๓๐x๑๙.๕๐ ม. และโรงเรือนกางมุ้งเหล็กทรงหลังคาโค้ง ขนาด ๖.๓๐x๑๓.๕๐ ม. มีสัดส่วนของค่าก่อสร้าง ๔๒๒.๕๕ , ๔๒๒.๙๑, และ ๔๕๔.๐๙ บาทต่อตารางเมตร ตามลำดับ ข

จากการวิเคราะห์จากกิจกรรมที่ใช้โรงเรือนกางมุ้ง ทั้ง ๗ กิจกรรม มีองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างในแต่ละกิจกรรม ๆ คือ

๑) ระยะเวลาเก็บเกี่ยว จะมีผลต่อจำนวนรอบการผลิตในแต่ละปี

๒) ราคาผลผลิตจะส่งผลกระทบต่อรายได้ที่เพิ่มขึ้น

๓) ปริมาณผลผลิตที่ได้ในแต่ละรอบการผลิต และ

๔) ต้นทุนการผลิตซึ่งจะส่งผลต่อกำไรที่จะได้รับ

ผลจากการใช้โรงเรือนกางมุ้ง ในกลุ่มการปลูกผักนั้น การปลูกผักกวางตุ้งจะให้ผลตอบแทนได้ดีที่สุด สำหรับการปลูก ๗ ครั้ง จะมีกำไรมากกว่าค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างโรงเรือนหรือถึงจุดคุ้มทุน รองลงมาคือ ผักสลัด ปลูกผักสลัดประมาณ ๘ ครั้ง ลำดับถัดมาคือการปลูกคะน้า ปลูกประมาณ ๗ ครั้งเช่นเดียวกัน ส่วนผักกาดฮ่องเต้ และผักบุ้ง ต้องปลูกประมาณ ๑๐ และ ๑๕ ครั้งตามลำดับ สำหรับการปลูกเมล่อน และการทำอาชีพเพาะต้นกล้าพืชผักขายจะเป็นกิจกรรมที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าการปลูกผัก คือ การปลูกเมล่อนจะปลูกเพียง ๓ ครั้ง ก็จะมีกำไรมากกว่าค่าก่อสร้างโรงเรือน การทำกล้าผักขาย จะเพาะประมาณ ๖ ครั้งจะคุ้มทุน แต่ถ้ามองระยะเวลาแล้ว การเพาะกล้าผักขายจะมีระยะเวลานับที่ต่ำสุดประมาณ ๔ เดือน ก็สามารถคืนทุนได้

๒. การวิเคราะห์การสร้างโรงเรือนกางมุ้งรูปแบบประยุกต์

โรงเรือนกางมุ้งแบบประยุกต์ ในการศึกษา มีการดัดแปลงใช้วัสดุต่างๆ เพื่อต้องการลดค่าใช้จ่าย เมื่อนำข้อมูลของแต่ละรูปแบบมาเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความคุ้มค่าการก่อสร้างโรงเรือนซึ่งโรงเรือนฯ /ที่มีต้นทุน...

ที่มีต้นทุนก่อสร้างต่ำสุดจะมีความคุ้มค่ามากที่สุด ผลปรากฏว่า โรงเรือนกางมุ้งไม้ยูคาลิปตัสทรงหลังคาโค้ง ขนาด ๑๕.๐ x ๖๐.๐ เมตร มีค่าก่อสร้างต่อพื้นที่ใช้สอย ๙๖.๓๘ บาทต่อตารางเมตร รองลงมาคือ รูปแบบโรงเรือนกางมุ้งเหล็กไฮโดรโปนิกขนาด ๑๕ x ๖๘ เมตร มีค่าก่อสร้างต่อพื้นที่ใช้สอย ๑๘๙.๔๘ บาทต่อตารางเมตร ลำดับถัดมา โรงเรือนกางมุ้งไม้ไผ่ทรงหลังคาโค้ง ขนาด ๖.๐ x ๑๗.๕๐ เมตร ตามมาด้วย โรงเรือนกางมุ้งไม้ยูคาลิปตัสทรงหลังคาจั่วขนาด ๗.๐x๒๔.๐ ม. โรงเรือนกางมุ้งไม้ยูคาลิปตัส ขนาด ๖.๐๐ ม. x ๒๐.๐ เมตร โรงเรือนกางมุ้งไม้ไผ่ทรงหลังคาจั่วขนาด ๖.๓๐ x ๑๘.๐๐ เมตร โรงเรือนกางมุ้งเหล็กผสมปูนทรงหลังคาโค้ง ขนาด ๖.๐๐ x ๑๐.๐๐ เมตร โรงเรือนกางมุ้งเหล็กทรงเพิงหมาแหงนขนาด ๖.๓๐ x ๑๙.๕๐ เมตร โรงเรือนกางมุ้งเหล็กหลังคาทรงโค้ง ขนาด ๖.๐๐ x ๑๒.๐๐ เมตร และโรงเรือนกางมุ้งเหล็กไฮโดรโปนิก ขนาด ๑.๓๕ x ๒.๓๕ เมตร ซึ่งมีค่าก่อสร้างต่อพื้นที่ใช้สอย ตามลำดับ คือ ๒๐๙.๓๓, ๒๓๖.๘๘, ๓๔๑.๓๙, ๓๖๕.๔๐, ๓๙๖.๓๙, ๕๕๘.๔๖, และ ๓,๑๒๐.๐๐ บาทต่อตารางเมตร

สำหรับการใช้ประโยชน์โรงเรือนกางมุ้งโดยกำหนดอาชีพ ๗ กิจกรรม ได้แก่ ปลุกผักคะน้า กวางตุ้ง ผักกาดฮ่องเต้ ผักบุ้ง ผักสลัด เมล่อน และการผลิตต้นกล้าผักขาย เพื่อต้องการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนจากการลงทุนสร้างโรงเรือนกางมุ้ง ซึ่งหากพิจารณา ๕ กิจกรรม โดยไม่รวมการปลูกเมล่อนและการทำกล้าผักขาย ผลปรากฏว่า การปลูกผักสลัดมีระยะเวลาคืนทุนได้จากการปลูก ประมาณ ๒ ครั้ง ใช้ระยะเวลาประมาณ ๒ เดือน สำหรับโรงเรือนที่มีค่าก่อสร้างต่อพื้นที่ใช้สอยต่ำสุด รองลงมาคือ การปลูกผักกวางตุ้ง ปลูกประมาณ ๒ ครั้ง ใช้ระยะเวลาประมาณ ๒ เดือนเช่นเดียวกัน ส่วนลำดับถัดมาคือ การปลูกคะน้า ผักบุ้ง และผักกาดกวางตุ้ง

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

นายสุวรรณ บุราพรนุสรณ์ รองเลขาธิการ ส.ป.ก. กล่าวว่า การศึกษานี้เป็นการศึกษารูปแบบของโรงเรือนผักกางมุ้ง คณะกรรมการฯ จะมีข้อชี้แนะให้กับผู้ศึกษาหรือไม่ หรือพิจารณาว่าการศึกษานี้สมบูรณ์หรือยัง ถ้าจะต้องศึกษาต่อ มีประเด็นใดบ้างที่น่าสนใจ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง เพื่อนำไปสนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่ได้

นายศักดิ์ชาย แก้วศรีนวล หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม สอบถาม ต้นทุนการผลิตรวมมุ้งแล้วหรือยัง และอายุการใช้งานตามมาตรฐานที่ระบุไว้ ๒๐ ปี คืออายุของมุ้งด้วยใช่หรือไม่ ขนาดของโรงเรือน มีขนาดกว้างคูณยาว ส่วนสูงไม่ได้บอก เฉลี่ยความสูงอยู่ที่เท่าไร

นายปราโมทย์ จิตต์สกุล วิศวกรการเกษตรปฏิบัติการ นักวิจัย ชี้แจงว่า ต้นทุนการผลิตรวมมุ้งแล้ว อายุการใช้งานตามมาตรฐานไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปี ไม่รวมมุ้ง ตัวมุ้งมีอายุการใช้งานไม่ต่ำกว่า ๕ ปี ในเอกสารจะมีรายละเอียดระบุไว้ว่าวัสดุใดมีอายุงาน ๒๐ ปี วัสดุใดมีอายุงาน ๕ ปี ในส่วนของความสูงแต่ละแบบมาตรฐานจะใกล้เคียงกัน โดยจะแนบแบบแสดงมิติหลายด้านในเอกสาร ความสูงโดยเฉลี่ย ๓ - ๓.๕๐ เมตร

นางสาววนิดา ธารถวิล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน สอบถาม ในการศึกษา เห็นศึกษาในเรื่องของต้นทุน ไม่ทราบว่ามีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบโรงเรือนที่สูง มีผ้ากันลมเข้า มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชด้วยหรือไม่

นายปราโมทย์ จิตต์สกุล วิศวกรการเกษตรปฏิบัติการ นักวิจัย ชี้แจงว่า ในประเด็นที่ถามยังไม่มีการศึกษา เบื้องต้นเป็นการลงพื้นที่สำรวจบริเวณที่มีการใช้แบบต่าง ๆ และลักษณะการใช้งาน ยังไม่ได้ศึกษาถึงรายพืช หรือตัวเกษตรกร เนื่องจากละเอียดมาก มีการเปรียบเทียบให้เห็นว่าถ้าจะปลูกพืชมีการปลูกกี่แบบ และสามารถหาขอบการผลิตรายได้กี่รอบ คำนวณมาเป็นรายได้เพื่อช่วยประกอบในการตัดสินใจของเกษตรกรว่าแบบไหนที่เหมาะสมที่สุด โดยให้เห็นต้นทุนค่าก่อสร้างซึ่งก็มีค่าผันแปรน้อยที่สุด

นางสาววนิดา ธารถวิล นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการพิเศษ ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน สอบถาม ความถี่ของมุ้งเป็นความถี่มาตรฐานที่ใช้ทั่วไปใช่หรือไม่ เพราะว่ามีแมลงบางชนิดสามารถลอดเข้าไปได้ ขนาดมุ้งที่นำมาใช้ทำถือว่าเป็นมาตรฐานใช่หรือไม่

/นายปราโมทย์...

นายปราโมทย์ จิตต์สกุล วิศวกรการเกษตรปฏิบัติการ นักวิจัย ชี้แจง มุ้งที่ใช้เป็นมาตรฐานที่ใช้ทั่วไป กันแมลงเข้าได้ ๘๐% กันแมลงออกได้ ๗๐% คือป้องกันได้ระดับหนึ่งขึ้นอยู่กับว่าเมื่อแมลงเข้าไปแล้วจะต้องมีการทำลายก่อนไม่ให้มันกระจายไปพื้นที่อื่น

นายเอนก อารังมาศ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดที่ดิน สอบถาม รูปแบบไหนที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อยมากที่สุด ที่สามารถแนะนำให้เกษตรกรนำไปใช้ได้เลย

นายปราโมทย์ จิตต์สกุล วิศวกรการเกษตรปฏิบัติการ นักวิจัย ชี้แจง การแนะนำโรงเรือนมาตรฐาน ขึ้นอยู่กับพื้นที่ที่เหมาะสม พื้นที่ของ ส.ป.ก. ค่อนข้างเหมาะสม ความแตกต่างระหว่างโรงเรือนไฮโดรโปนิกกับโรงเรือนของส.ป.ก. ค่อนข้างแตกต่างกัน เนื่องจากรูปแบบของไฮโดรโปนิก จะเป็นรูปแบบของการใช้สารละลายให้น้ำกับพืชวัสดุปลูกก็เป็นดิน หรือวัสดุปลูกทั่วไป หากถามว่าแบบไหนดี ถ้าตามข้อมูลแล้วก็คงต้องดูว่าแบบไหนคุ้มทุนที่สุดก็คงแนะนำให้ใช้ตัวนั้น

นายสุวรรณ บุราพรนุสรณ์ รองเลขาธิการ ส.ป.ก. ให้ความเห็นว่า การศึกษานี้เป็นการศึกษาเบื้องต้น ทางที่ดีน่าจะมีการวิจัยต่อ เนื่องจากเรื่องนี้เป็นกรรณการของการศึกษา ว่าศึกษาแล้วพบรูปแบบไหนแบบยังไม่เห็นถึงกระบวนการหรือการจัดการในการลดค่าใช้จ่ายของการก่อสร้าง มีปัจจัยอื่นหรือไม่ที่จะทำให้ลดต้นทุนของการผลิต ตัวอย่างเช่น รูปแบบของ ส.ป.ก. ต้นทุนประมาณ ๕๐,๐๐๐ กว่าบาท ถ้าไปศึกษาวิจัยว่าถ้าจะเปลี่ยนแปลงวัสดุได้หรือไม่ อาจจะเป็นวัสดุทรงกลมมาประกอบกับวัสดุที่ศึกษามา หรือมีรูปแบบหนึ่งต้นทุนวัสดุลดลง แต่การใช้งานไม่แตกต่างจากของเดิม จึงอยากให้มีการวิจัยเพิ่มเติม โดยเน้น ๒ ประเด็น คือรูปแบบที่เหมาะสมกับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน และการยอมรับของเกษตรกรในรูปแบบไหน อาจจะศึกษาวิจัยจากที่มีผู้ศึกษาอยู่แล้ว นำมาวิเคราะห์ว่ามีปัญหาอุปสรรค หรือมีวิธีการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างไร หรือมีบทวิเคราะห์ มีบทพิสูจน์ เพิ่มเติมขึ้นมา เห็นว่าน่าจะทำการศึกษาวิจัยต่อยอดได้เป็น ๒ เรื่องตามที่กล่าวมาข้างต้น

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน สอบถาม กรณีการนำเสนอในภาพหนึ่งที่ ๒ ความสำคัญของปัญหาที่มีการโยงลูกศรระหว่างกล่องข้อความมีความหมายอย่างไร เพราะจากที่ดูแล้วไม่เห็นถึงความต่อเชื่อม แต่ละเรื่องเป็นความสำคัญของปัญหา หากไม่ต่อเชื่อมก็ไม่จำเป็นต้องโยงลูกศร ส่วนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ที่บอกว่าเป็นฐานข้อมูลในการส่งเสริมให้กับเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. และผู้ที่สนใจ ดูแล้วยังไม่ใช่ ในมุมมอง น่าจะเป็นฐานข้อมูลให้เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. และผู้ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้มากกว่า อยากให้ลองพิจารณาดูจะปรับเปลี่ยนอย่างไร และอยากให้ดูขนาดโรงเรือนกางมุ้งที่ระบุแบบขนาด ๖.๓๐ เมตรบ้างขนาด ๖.๐๐ บ้าง มีผลทางวิศวกรรมหรือไม่ ทำไมถึงไม่เป็นขนาด ๖.๓๐ หากมีการอธิบายให้ทราบไม่ว่าที่เป็นแบบนั้นเพราะอะไร และจากการกำหนดสัญลักษณ์ A กับ S S แบบประยุกต์หมายความว่าอย่างไร

นายปราโมทย์ จิตต์สกุล วิศวกรการเกษตรปฏิบัติการ นักวิจัย ชี้แจงว่า มุ้งที่ใช้มาเป็นม้วน ขนาดหน้ากว้าง ๖.๓๐ เมตร ที่เลือกขนาดนี้เพราะเลือกตามขนาดมุ้งเพื่อจะได้ใช้วัสดุได้อย่างมีประสิทธิภาพ S เป็นสัญลักษณ์ใช้แทนแบบประยุกต์ ซึ่งคือ ประยุกต์จากแบบมาตรฐานซึ่ง ส.ป.ก. ไปส่งเสริม จากเดิมโรงเรือนที่เคยใช้วัสดุที่เป็นโลหะ เป็นเหล็ก พอเกษตรกรเห็นว่าแพงไป หรือวัสดุหายาก ก็นำไปประยุกต์ เช่น ใช้ไม้ เพื่อจะได้ลดวัสดุลงมา หรือจากแบบเดิมอุปกรณ์ที่ใช้ยึดพลาสติกกับมุ้งเป็นอุปกรณ์เฉพาะ เกษตรกรก็เปลี่ยนไปใช้ท่อพีวีซีเป็นการประยุกต์ในภูมิปัญญา ตามความเหมาะสมของลักษณะชุมชน เท่าที่หาวัสดุทดแทนได้

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน สอบถาม แต่ละรูปแบบของโรงเรือน บางแบบมีหลังคาซ้อน ก็มีประโยชน์ต่างกัน การรับลม การถ่ายเทอากาศ ได้วิเคราะห์หรือไม่ว่าการศึกษารูปแบบที่ต่างกัน

นายปราโมทย์ จิตต์สกุล วิศวกรการเกษตรปฏิบัติการ นักวิจัย ชี้แจงว่า ยังไม่ได้วิเคราะห์ ขณะนี้ศึกษาแค่รูปแบบ โครงสร้าง กว้าง คูณ ยาว การใช้วัสดุ เพื่อจะนำมาคำนวณหาต้นทุน ในส่วนของการศึกษาวิเคราะห์ต้องลงไปศึกษาอีกขั้นตอนหนึ่ง

/นายประกอบ...

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน สอบถาม โดยสรุปค่าแรง ๒๐% เป็นตัวเลขที่ประมาณการเอง หรือว่าใส่เปอร์เซ็นต์เลย เพราะว่าวัสดุบ้างประเภทค่าแรงสูงอยู่แล้ว เช่น ไม้ หรือการที่จะไปทำงานที่ย่งยากกว่า อย่างเช่น ท่อพีวีซี นำไปสวมได้โดยตรง การทำแต่ละแบบค่าแรงจะไม่เท่ากันจากการที่สรุปค่าแรง ๒๐ % เป็นการสรุปจากไหน

นายปราโมทย์ จิตต์สกุล วิศวกรการเกษตรปฏิบัติการ นักวิจัย ชี้แจงว่า การกำหนดค่าแรง ๒๐% เป็นการหาค่ากลางจากที่ได้หารือกันภายในกลุ่ม ในการคิดไม่ได้บวกในค่าวัสดุแต่ละชิ้น เป็นการคิดรวม บางอย่างถ้าเกษตรกรทำเอง ก็คิดเป็นค่าแรงตัวเองทำให้การประมาณราคาไม่ตรงกับความเป็นจริง เลยกำหนดเป็นค่ากลาง ไม่มากไม่น้อยจนเกินไป

นายสุวรรณ บุราพรนุสรณ์ รองเลขาธิการ ส.ป.ก. ขอให้ผู้ศึกษานำความคิดเห็นของคณะกรรมการไปพิจารณาปรับแก้ในเอกสารที่ได้ศึกษา และประเด็น ที่ให้ไปศึกษาเพิ่มเติมจะให้เป็นวิจัยก็ได้ ลองศึกษาดูว่า สิ่งที่เหมาะสมกับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินว่าเป็นรูปแบบไหน ต้นทุนจริง ๆ เท่าไร และในนั้นจะมีรายละเอียดของการศึกษาในเรื่องของผลกระทบ ในเรื่องของต้นทุน รวมถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่หลายท่านให้คำแนะนำไป นำไปทำเป็นโครงการวิจัย

นายศักดิ์ชาย แก้วศรีนวล หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม ให้ความเห็นในเรื่องการใช้ชื่อภาษาอังกฤษ A Study Kinds of Greenhouse for Production System of Vegetables for family agriculture คำว่า for family agriculture น่าจะเป็นครอบครัวเกษตรกร ถ้าเกษตรกรรายย่อย น่าจะใช้ว่า small agriculture แทน หรือเปล่า ขอให้ตรวจสอบอีกครั้ง

มติที่ประชุม รับทราบความก้าวหน้า โดยให้ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ

(๒) การศึกษารูปแบบเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว

โดย นายวิสุทธิ เลิศไกร วิศวกรการเกษตรชำนาญการ
สำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปและความสามารถในการทำงานของเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวที่นิยมในปัจจุบันสำหรับเป็นแนวทางการพัฒนาเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเหมาะกับการใช้งานในเขตปฏิรูปที่ดิน

ขอบเขตการศึกษา

๑) กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาข้อมูล ได้แก่ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน กลุ่มเกษตรกรหรือเกษตรกรที่มีการประดิษฐ์คิดค้น ผลิตหรือใช้งาน เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว รวมทั้งเกษตรกรที่มีส่วนในการขับเคลื่อนการขยายผลการใช้งานในเขตปฏิรูปที่ดินได้

๒) ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับ หลักการทำงาน การออกแบบ การใช้เลือกใช้วัสดุ ความสามารถในการทำงาน งบประมาณการซื้อหรือในการสร้าง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ได้ข้อมูลเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวในรูปแบบต่างๆ สำหรับเกษตรกร ใช้เป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาตัดสินใจในการนำมาใช้งานให้เหมาะสมกับแปลงของตน

๒) นำรูปแบบเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวแต่ละรูปแบบที่ได้ มาประยุกต์สร้างขึ้นให้มีต้นทุนต่ำ และมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

วิธีการศึกษา

๑) ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หรือประดิษฐ์เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่ต่างๆ จากแหล่งใด

/๒) ลงพื้นที่...

๒) ลงพื้นที่สำรวจเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวในแหล่งต่างๆ จากผู้ใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่จริง โดยการเรียนรู้หลักการทำงานของเครื่อง การสัมภาษณ์ผู้ใช้งาน

๓) วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำหลักการทำงานของเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวของแต่ละรูปแบบมาเป็นแนวทางในการประยุกต์สร้างเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีราคาถูกลง และประสิทธิภาพการใช้งานเพิ่มขึ้น

๔) จัดทำรายงานสรุปผลข้อมูล

ระยะเวลาการศึกษา ดำเนินการ ประมาณ ๔ เดือน ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวสำหรับใช้ทำน่าน้ำตม โดยเปรียบเทียบปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวสำหรับการทำน่าน้ำตมในพื้นที่ ๑ ไร่ ระหว่างการปลูกข้าวโดยใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวกับใช้วิธีการหว่าน ซึ่งวิธีการหว่านต้องใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ย ๒๗.๕ กิโลกรัมต่อไร่ กำหนดเวลาทำงานจริงวันละ ๖ ชั่วโมง ปริมาณการใช้งานเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวต่อหนึ่งฤดูกาล ๑๕ วัน และคิดราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวกิโลกรัมละ ๒๐ บาท ซึ่งผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวสำหรับทำน่าน้ำตม มีดังต่อไปนี้

๑) เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวแบบลากด้วยแรงคน นำเข้าจากประเทศอินเดียและเวียดนาม ราคา ๕,๕๐๐ บาท อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๖ กิโลกรัมต่อไร่ จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ลดลงคิดเป็นเงินประมาณ ๔๓๐ บาท หากวิเคราะห์จุดคุ้มทุนด้วยปริมาณพื้นที่ทำงานกับราคาเครื่อง จะต้องใช้เครื่องทำงานไม่น้อยกว่า ๑๒.๗๙ ไร่ หรือถ้าคิดเป็นชั่วโมงก็เท่ากับว่า ถ้าใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวรุ่นนี้ ๑๕.๓๕ ชั่วโมงการทำงานขึ้นไปจึงจะคุ้มกับการซื้อมาใช้งาน

๒) เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวแบบติดตั้งบนสเก็มนั่งขับต่อพ่วงกับรถไถเดินตาม ต้องใช้งบประมาณในการสร้างประมาณ ๑๖,๐๐๐ บาท อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวประมาณ ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ดังนั้นจำนวนเงินที่ประหยัดจากการลดปริมาณเมล็ดพันธุ์ลง เป็นเงินประมาณ ๓๕๐ บาท หากวิเคราะห์จุดคุ้มทุนด้วยปริมาณพื้นที่ทำงานกับราคาเครื่อง จะต้องใช้เครื่องทำงานไม่น้อยกว่า ๔๕.๗๑ ไร่ หรือถ้าคิดระยะเวลาเป็นวัน คือต้องทำงานมากกว่า ๑.๑๔ วัน จึงจะคุ้มกับค่ากับราคาเครื่อง หรือเป็นเวลา ๖.๘๖ ชั่วโมง ขึ้นไปก็จะคุ้มกับการซื้อมาใช้งานแล้ว

๓) เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวต้นแบบศูนย์วิจัยข้าว จังหวัดพิษณุโลกแบบนั่งขับขนาดการทำงาน ๘ แถว ใช้งบประมาณในการสร้าง ประมาณ ๔๐,๐๐๐ บาท มีอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ย ๘ กิโลกรัมต่อไร่ ดังนั้นจำนวนเงินที่ประหยัดจากการลดปริมาณเมล็ดพันธุ์เปรียบเทียบกับการหว่าน เป็นเงินประมาณ ๓๙๐ บาทต่อไร่ และคิดจุดคุ้มทุนจากปริมาณพื้นที่ทำงาน จะคุ้มกับจำนวนเงินสร้างเครื่อง ต้องทำงานไม่น้อยกว่า ๑๐๒.๕๖ ไร่ หรือถ้าคิดระยะเวลาทำงานเป็นวัน คือต้องทำงานมากกว่า ๓.๔๒ วัน หรือเป็นเวลา ๒๐.๕๑ ชั่วโมง ขึ้นไปก็จะคุ้มกับการซื้อมาใช้งานแล้ว

๔) เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวประยุกต์ ส.ป.ก. เครื่องรุ่นนี้สร้างโดย ส.ป.ก. ใช้เงินงบประมาณทั้งหมด ๑๕,๐๐๐ บาท อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๕ กิโลกรัมต่อไร่ ดังนั้นจำนวนเงินที่ประหยัดจากการลดปริมาณเมล็ดพันธุ์เมื่อเปรียบเทียบกับการทำน่าน้ำตม คิดเป็นเงิน ๔๕๐ บาท และคิดจุดคุ้มทุนจากปริมาณพื้นที่ทำงาน จะคุ้มกับจำนวนเงินสร้างเครื่องหยอดฯ ต้องทำงานมากกว่า ๓๓.๓๓ ไร่ หรือถ้าคิดเป็นวัน คือต้องทำงานมากกว่า ๑.๖๗ วัน หรือเป็นเวลา ๑๐.๐๐ ชั่วโมง ขึ้นไปก็จะคุ้มกับการซื้อมาใช้งาน

๕) เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวต้นแบบ มนเรศวร ต้องงบประมาณที่ใช้ในการสร้างประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๗.๘๑ กิโลกรัมต่อไร่ ดังนั้นจำนวนเงินที่ประหยัดจากการลดปริมาณเมล็ดพันธุ์เปรียบเทียบกับน่าน้ำตม เป็นเงิน ๓๙๓.๘๐ บาท และคิดวิเคราะห์หาจุดคุ้มทุนจากปริมาณพื้นที่ทำงานกับจำนวนเงินสร้าง ต้องใช้เครื่องทำงานมากกว่า ๕๐.๗๙ ไร่ หรือมีระยะเวลาทำงานคิดเป็นวัน ต้องทำงานมากกว่า ๒.๐๓ วัน หรือเป็นเวลา ๑๒.๑๙ ชั่วโมง ขึ้นไปก็จะคุ้มกับการซื้อมาใช้งานแล้ว

/การพิจารณา...

การพิจารณาเลือกหาเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวมาใช้ ไม่อาจมองที่จุดคุ้มทุนต่ำที่สุดเพียงอย่างเดียวได้ ต้องมองที่ความสามารถในการทำงานของเครื่องแต่ละรุ่นด้วย เพราะหากมีพื้นที่ทำนาจำนวนมากจำเป็นต้องเลือกเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวที่สามารถทำงานต่อวันสูง จึงจะทำงานได้ทันตามเวลาที่ต้องการ ตัวอย่าง เช่น มีแปลงนา ๑๐๐ ไร่ หากซื้อเครื่องแบบใช้แรงคนลากจูงมาใช้ ก็ต้องใช้เวลาปลูกข้าว ๒๐ วัน จึงจะปลูกข้าวเสร็จ แต่หากนำเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวแบบประยุกต์ติดตั้งบนสก็มมาใช้ จะปลูกข้าวในพื้นที่ ๑๐๐ ไร่ เสร็จภายใน ๒ วันครึ่ง

๒. การวิเคราะห์การใช้เครื่องหยอดข้าวสำหรับนาแห้ง ในการการวิเคราะห์การใช้เครื่องหยอดข้าวสำหรับนาแห้ง โดยเปรียบเทียบปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์สำหรับการทำนาแห้งในพื้นที่ ๑ ไร่ ระหว่างการปลูกข้าวโดยเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวกับใช้วิธีการหว่าน กำหนดให้ใช้ ๒๗.๕ กิโลกรัมต่อไร่ กำหนดเวลาทำงานจริงภายในหนึ่งวันทำงาน วันละ ๘ ชั่วโมง ประเมินการการใช้งานเครื่องหยอดฯ ที่ ๑๕ วันต่อปี และคิดราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวกิโลกรัมละ ๒๐ บาท ซึ่งผลการวิเคราะห์ตามลำดับเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวสำหรับนาแห้ง มีดังต่อไปนี้

๑) เครื่องหยอดเมล็ดข้าวต้นแบบ ม.ราชมงคลบางพระ ราคาขายเครื่องหยอด ประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๔ กิโลกรัมต่อไร่ ดังนั้นจำนวนเงินที่ประหยัดจากการลดปริมาณเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๔๗๐ บาท และคิดจุดคุ้มทุนจากปริมาณพื้นที่ทำงาน จะคุ้มกับจำนวนเงินสร้างเครื่องหยอดฯ ต้องทำงานมากกว่า ๑๐๖.๓๘ไร่ หรือถ้าคิดเป็นวัน คือต้องทำงานมากกว่า ๗.๐๙ วัน หรือเป็นเวลา ๔๒.๕๕ ชั่วโมง ขึ้นไปก็จะคุ้มกับการซื้อมาใช้งาน

๒) เครื่องหยอดเมล็ดข้าวระบบจ่ายเมล็ดแบบรางเลื่อน ราคาขายเครื่องหยอดประมาณ ๔,๕๐๐ บาท อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๗ กิโลกรัมต่อไร่ ดังนั้นจำนวนเงินที่ประหยัดจากการลดปริมาณเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๔๑๐ บาท และคิดจุดคุ้มทุนจากปริมาณพื้นที่ทำงาน จะคุ้มกับจำนวนเงินสร้างเครื่องหยอดฯ ต้องทำงานมากกว่า ๑๐.๙๘ ไร่ หรือถ้าคิดเป็นวัน คือต้องทำงานมากกว่า ๐.๗๓ วัน หรือเป็นเวลา ๔.๓๙ ชั่วโมง ขึ้นไปก็จะคุ้มกับการซื้อมาใช้งาน

๓) เครื่องหยอดเมล็ดข้าวนาแห้งประยุกต์จากเครื่องหยอดข้าวโพด ราคาขายในท้องตลาด ประมาณ ๕,๕๐๐ บาท อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวประมาณ ๗ กิโลกรัมต่อไร่ ดังนั้นจำนวนเงินที่ประหยัดจากการลดปริมาณเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๔๑๐ บาท และคิดจุดคุ้มทุนจากปริมาณพื้นที่ทำงาน จะคุ้มกับค่าใช้จ่ายในการสร้างเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว ต้องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวไม่น้อยกว่า ๑๓.๔๑ ไร่ หรือถ้าคิดเป็นวัน คือต้องทำงานมากกว่า ๐.๘๙ วัน หรือเป็นเวลา ๕.๓๗ ชั่วโมง ขึ้นไปก็จะคุ้มกับค่าใช้จ่ายในการซื้อหามาใช้งาน

ผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเดียวซึ่งมีความแตกต่างชัดเจน และเพียงพอที่จะใช้เป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาเลือกหาซื้อหรือสร้างเครื่องหยอดเมล็ดข้าวนาแห้งมาใช้งาน จากที่ทำการศึกษาทั้ง ๓ รูปแบบ ซึ่งมีความสามารถในการทำงานใกล้เคียงกัน แต่เมื่อนำข้อมูลด้านงบประมาณการลงทุนมาร่วมพิจารณาด้วยแล้ว ปรากฏว่าเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีระบบการจ่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวแบบรางเลื่อนมีความคุ้มค่ามากที่สุด สามารถคืนทุนได้รวดเร็วที่สุด รองลงมาคือ เครื่องหยอดเมล็ดข้าวนาแห้งประยุกต์จากเครื่องหยอดข้าวโพด และลำดับสุดท้าย คือเครื่องหยอดเมล็ดข้าวต้นแบบ ม.ราชมงคลบางพระ ตามลำดับ

สรุป

๑. การนำเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวมาใช้แทนการปลูกข้าวด้วยวิธีอื่น ๆ จะช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุนในการทำนาลงได้จำนวนมาก

๒. ที่นาเขต ส.ป.ก. ๑๓ ล้านไร่ ส่งเสริม ๕๐% ประหยัดเมล็ดพันธุ์ข้าว ได้ประมาณ ๑,๘๐๐ – ๒,๔๐๐ ล้านบาท/ฤดูกาล

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการรวมกลุ่มเพราะเกษตรกรไม่จำเป็นต้องมีเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ทุกคน ๑ เครื่องทำงานได้มากถึง ๖๐๐ ไร่ต่อฤดูกาล ทำให้ต้นทุนต่ำลงได้อีก

/๒. ข้อมูล...

๒. ข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารเป็นเพียงส่วนหนึ่ง ยังสามารถพัฒนาเทคโนโลยีเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

นายสุวรรณ บุราพรนุสรณ์ รองเลขาธิการ ส.ป.ก. กล่าวว่า ในเบื้องต้นได้ทราบแล้วว่า การใช้เครื่องหยอดเมล็ดข้าวกับการทำงานปกติของเกษตรกรเห็นแล้วว่ามี ความแตกต่าง เมื่อเห็นถึงความแตกต่างแล้วควรมีข้อมูลสนับสนุนในเชิงประจักษ์ ฝากให้ไปปรับการเขียนในงานวิจัยเพื่อให้เกิดการยอมรับ และส่วนหนึ่งของการขยายผลว่าจะทำอย่างไรให้เกษตรกรยอมรับส่วนนี้ให้ได้ อาจจะมีการขยายผลแบบกลุ่ม หรือขยายผลด้วยวิธีอื่น ๆ อีกประเด็นคือทำอย่างไรให้เกษตรกรได้มาเรียนรู้และสามารถนำไปประกอบ หรือผลิตได้ด้วยตนเอง อาจจะประสานกับทาง สพท. ในเรื่องการอบรม จากต้นแบบส่วนหนึ่งที่ยกมาจากการทำนาที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีเกษตรกรยอมรับในเครื่องมือตรงนี้แล้ว ฝากให้ไปขยายผลว่าจะมีวิธีการทำอย่างไรให้มีผลเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากช่วงนี้เป็นเวลาพักช่วงของการทำนา ถ้าเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จ จะสามารถนำไปเป็นต้นแบบไปศึกษาให้เกษตรกรทดลองใช้เพื่อให้เกิดการยอมรับได้

ประธานคณะกรรมการฯ ฝากนักวิจัยว่า ถ้าจะขับเคลื่อนในเรื่องการขยายผลองค์ความรู้ก็ต้องอาศัย สพท. หากสามารถทำช่วงนี้ได้จะยิ่งดี ด้านหนึ่งจะสามารถผลักดันไปสู่การขยายผล เพราะกำลังจะเข้าสู่ฤดูกาลเพาะปลูกรอบต่อไป หากมีคนนำไปใช้ไม่ต้องมากแต่ต้องการให้กระจายไปจุดต่าง ๆ ที่มีเครือข่าย ปีต่อไปสามารถขยายผลได้อย่างทั่วถึง สามารถครอบคลุมพื้นที่ ภายใน ๓ ปี น่าจะเปลี่ยนแปลงอะไรไปได้มาก

นายสุวรรณ บุราพรนุสรณ์ รองเลขาธิการ ส.ป.ก. จากรูปแบบของนาที่นาตาม สิ่งที่เห็นเป็นข้อด้อยคือสีกรูปร่าง บางครั้งการเตรียมดินแต่ละที่ไม่เหมือนกันจากการทดลองดินไม่สม่ำเสมอ หากไม่มีสีกรูปร่างพื้นไม่เรียบ เมล็ดข้าวลงไปไม่เป็นจังหวะ หากมีสีกรูปร่างจะช่วยลูบเลน ช่วยรีดน้ำที่ขมอยู่บนผิวเลนทำให้การหยอดของเมล็ดข้าวได้ดีขึ้น ฝากให้ไปปรับปรุงใหม่

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ฝากผู้วิจัย เรื่องที่ศึกษานี้เป็นเรื่องทางเทคนิคในการสื่อผู้ฟังบางท่านอาจจะไม่เข้าใจ ถ้าเป็นไปได้ทำเป็นวิดีโอมาแนะนำเสนอจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจง่าย และขอให้อธิบายจุดคุ้มทุนจากข้อมูลที่ระบุว่าถ้าใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวแบบติดตั้งบนสเก็มนั่งขับต่อพ่วงกับรถไถเดินตาม จำนวนวันที่คุ้มทุน ๑.๑๔ ราคาเครื่อง/ค่าลงทุนก่อสร้าง ๑๖,๐๐๐ บาท เปรียบเทียบกับการใช้เครื่องหยอดเมล็ดข้าวระบบจ่ายเมล็ดแบบรางเลื่อน จำนวนวันที่คุ้มทุน ๐.๗๓ ราคาเครื่อง/ค่าลงทุนก่อสร้าง ๔,๕๐๐ บาท มีวิธีคิดอย่างไร

นายวิสุทธิ์ เลิศไกร วิศวกรการเกษตรชำนาญการ นักวิจัย ชี้แจง จำนวนวันที่คุ้มทุน ๐.๗๓ คำนวณจากอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ คูณด้วยจำนวนไร่ต่อวัน หาดด้วยราคาเครื่อง

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ฝากนักวิจัยไปเขียนอธิบายวิธีการคิดจุดคุ้มทุนว่าคิดมาจากอะไร จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ยิ่งขึ้น

นายศักดิ์ชาย แก้วศรีนวล หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม สอบถามกรณีที่ทำนาแห้งจะใช้วิธีฝังกลบให้ลึกป้องกันการเป็นอาหารของนก จากวิธีการทำนาแห้งหากใช้เครื่องหยอดมีการกำหนดระยะความลึกและมีการกลบหรือไม่ หรือปล่อยลอย

นายวิสุทธิ์ เลิศไกร วิศวกรการเกษตรชำนาญการ นักวิจัย มีการขุดลงไปไม่ต่ำกว่า ๓ เซนติเมตรแล้วก็กลบ จากการลงพื้นที่ไปจังหวัดทางภาคใต้ การทำนาของเกษตรกรไม่มีการไถ ใช้วิธีการหว่านเลย จึงเป็นโจทย์กลับมาคิด แต่ว่าต้องมีเงื่อนไขว่าเกษตรกรรายใดจะนำไปใช้ จะต้องมีการเตรียมดินด้วย

ประธานคณะกรรมการฯ รับทราบการรายงานการศึกษา โดยมอบหมาย รองสุวรรณ ผอ. ฉลอง และผอ. ประกอบ เป็นผู้อ่านผลงาน โดยขอให้เร่งดำเนินการโดยเร็ว

มติที่ประชุม รับทราบการรายงานการศึกษา โดยให้ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ

/เรื่องที่ ๔.๓...

เรื่องที่ ๔.๓

ข้อเสนอโครงการวิจัย จำนวน ๑ เรื่อง

(๑) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับมาตรฐาน GAP สำหรับมันสำปะหลัง ของเกษตรกร
ในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลบ่อถ้ำ อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
โดย นายก่อเกียรติ ภู่งามชัย เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน
สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์การศึกษา

๑. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และระดับการยอมรับมาตรฐาน GAP สำหรับมันสำปะหลังของเกษตรกร
๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับมาตรฐาน GAP สำหรับมันสำปะหลังของเกษตรกร
๓. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคต่อการยอมรับมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง

ขอบเขตการศึกษา

๑. ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มประชากร จำนวนเกษตรกรที่ศึกษา จำนวน ๑๕๐ ราย โดยในจำนวนนี้เป็นเกษตรกรที่ได้รับการรับรองแล้ว ๖๘ ราย และยังไม่ได้รับการรับรอง ๘๒ ราย ประชากรที่ทำการศึกษามีคุณสมบัติ ดังนี้ ๑) เป็นเกษตรกรซึ่งได้รับสิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เช่น หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑) แบบหนังสือรับมอบที่ดิน หรือเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) พิจารณาให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ชั่วคราว ๒) ต้องเป็นเกษตรกรที่ปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP

๒. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสังคม ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP สำหรับมันสำปะหลัง ทักษะเรื่องมาตรฐาน GAP สำหรับมันสำปะหลัง การปฏิบัติตามระบบมาตรฐาน GAP สำหรับมันสำปะหลัง ปัญหา อุปสรรค ของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง เกี่ยวกับระบบการ GAP

๓. ขอบเขตด้านพื้นที่ ตำบลบ่อถ้ำ อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรผู้ผลิต และผู้บริโภคปลอดภัยจากสารเคมี และสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบความปลอดภัยด้านอาหาร (Food Safety)

๒. เกษตรกรลดต้นทุนในการผลิต (รายจ่ายจากการใช้สารเคมี ที่นับวันยิ่งราคาแพงขึ้น) และเพื่อฟื้นฟูสภาพพื้นที่ทำการเกษตรที่เสื่อมโทรมลงจากการใช้สารเคมีต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน

๓. ส.ป.ก. ได้แนวทางในการพัฒนากระบวนการผลิตพืชตามมาตรฐาน GAP เพื่อความสอดคล้องกับการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจ (Zoning) ของรัฐ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ตำบลบ่อถ้ำ อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน ๑๕๐ ราย

๒. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้จากการรวบรวมเอกสารสิ่งตีพิมพ์งานวิจัย และจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายปิด (Close-ended Question) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) โดยสอบถามในประเด็น ดังนี้ ๑) ลักษณะส่วนบุคคล ๒) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ๓) ปัจจัยด้านสังคม ๔) ความรู้ความเข้าใจ GAP ของเกษตรกร ๕) ทักษะ และระดับการยอมรับ GAP

/การวิเคราะห์...

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแปลผลการวิจัยโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยสถิติดังนี้

๑. สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร

๒. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับของเกษตรกรที่มีต่อมาตรฐาน GAP ในการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และหลักสถิติ t-test, ANOVA ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕%

๓. การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคโดยการจำแนกและจัดกลุ่มประเด็นปัญหา พร้อมเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ที่ประชุมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

นายสุวรรณ บุราพรนุสรณ์ รองเลขาธิการ ส.ป.ก. เรื่องนี้มีรูปแบบการศึกษาดีแล้ว แต่ต้องการถามผู้ศึกษาว่าความรู้ ทักษะและระดับการยอมรับมาตรฐาน GAP ตามวัตถุประสงค์ กับแบบสอบถามรูปแบบที่จะไปเก็บข้อมูลมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ถ้าสัมพันธ์กันแล้วอยู่ส่วนไหนของแบบสอบถาม เพราะว่าถ้ารับรองแล้ว เวลาจะไปทำการวิจัยจริงจะไม่สอดคล้องกันจะต้องไปแก้อีก ระดับความยอมรับวางระดับไว้อย่างไร และแบบสอบถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ทั้ง ๓ ข้อหรือไม่ ครบถ้วนหรือไม่

นายก้องเกียรติ ภู่งามชัย เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน นักวิจัย ชี้แจงว่า ความรู้ ทักษะและระดับการยอมรับมาตรฐาน GAP จะอยู่ใน ตอนที่ ๔ ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อมาตรฐาน GAP ในภาคผนวกแบบสัมภาษณ์ ระดับความยอมรับอยู่ในตอนที่ ๕ ทักษะ กำหนดไว้ มีเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ประเด็นที่ถามว่าแบบสอบถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ทั้ง ๓ ข้อครบหรือไม่ ในความเห็นที่ครบ เนื่องจากได้ปรึกษากับทีมผู้ปฏิบัติงานวิจัยแล้ว

นายศักดิ์ชาย แก้วศรีนวล หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม ให้ความเห็นว่ามันสำปะหลัง เป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรไม่ได้บริโภคตรงเกิดจากกระบวนการแปรรูป ไม่เข้าใจว่าองค์ความรู้ในเรื่อง GAP ในปริมาณการใช้สารเคมีกับมันสำปะหลัง ซึ่งจะเป็นในเรื่องโรคแมลง อยากทราบว่าในปัจจุบันมีการใช้สารเคมีกับมันสำปะหลังมากน้อยเพียงใด การที่มันสำปะหลังมีผลผลิตซึ่งอยู่ใต้ดิน ไม่เหมือน ข้าว อ้อย ที่ผลผลิตอยู่บนดิน เมื่อผลผลิตอยู่ใต้ดินการรบกวนของโรคแมลงก็จะน้อยกว่า เมื่อเกษตรกรใช้สารเคมีแล้วไม่ได้ปฏิบัติตามการเกษตรที่ดี โดยเกษตรกรเน้นหนักไปที่การดูแลต้น เนื่องจากผลผลิตดูแลลำบากเพราะอยู่ใต้ดิน เกษตรกรมีวิธีดูแลอย่างไร

นายก้องเกียรติ ภู่งามชัย เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน นักวิจัย ชี้แจงว่า ปัจจุบันมีหน่วยงานของกรมพัฒนาที่ดิน เข้ามาส่งเสริมวิธีการทำน้ำหมักชีวภาพ ใช้สะดวก ในการไล่แมลง จากการสัมภาษณ์เมื่อลงไปตรวจแปลงฯ พวกนี้จะแนะนำว่าก่อนใช้สารเคมีให้อ่านสลากทุกครั้ง ใช้ในปริมาณที่สลากระบุไว้ ปัญหาที่พบจะเป็นเพลี้ยซึ่งจะมีในช่วงฤดูแล้ง ส่วนใหญ่เกษตรกรจะมีความเข้าใจ และมีการดูแลให้ต้นมันสำปะหลังดี เพื่อนำมาใช้ทำพันธุ์ในรอบต่อไป ในการดูแลมันสำปะหลังเกษตรกรจะเริ่มดูแลตั้งแต่การบำรุงดินมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ มีการใช้ยาฆ่าหญ้าต่าง ๆ โดยเบื้องต้นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก็จะได้รับการอบรมจากศูนย์ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินด้วยอยู่แล้ว

นายประกอบ ยิ่งชล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน สอบถาม ประโยชน์ที่ได้รับ จากที่บอกว่าลดต้นทุนการผลิต กับให้ผลผลิตคุ้มค่ากับการลงทุน จากการศึกษานี้ มีผลอย่างไร

นายก้องเกียรติ ภู่งามชัย เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน นักวิจัย ชี้แจงว่า ขณะนี้ยังไม่ได้ลงไปศึกษาเป็นแค่ตัวร่าง และรายละเอียดของข้อมูล ยังไม่ทราบในจุดนี้ แต่ส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่องการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และสุขภาพของเกษตรกรเอง

/นางอาทิตยา...

นางอาทิตย์ยา พงษ์พรหม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน เพิ่มเติมว่าผลงานชิ้นนี้ อยู่ระหว่างการพัฒนาข้อเสนอโครงการฉบับเต็ม มีข้อมูลเบื้องต้นเล็กน้อย ยังไม่ได้ลงไปเก็บข้อมูล มีเฉพาะผลที่เสนอเป็นแค่เพียงหัวข้อที่จะทำงานวิจัย จะได้เพียงข้อมูลพื้นที่เท่านั้น เท่าที่ดูต้องไปปรับในส่วนประกอบของประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และตรงกับสิ่งที่ทำ อาจจะไปไม่ถึงการลดต้นทุนของเกษตรกร แต่เป็นองค์ความรู้ที่ยอมรับได้ และสามารถวางแผนต่อได้ว่า ถ้าไปส่งเสริมชาวบ้านในพื้นที่อื่น ๆ ต้องคำนึงถึงปัจจัยอะไรบ้าง ส่วนแบบสอบถามด้านหลังก็น่าจะครอบคลุมประเด็นตามวัตถุประสงค์แล้ว ปรับหัวข้อเรื่องในแบบสอบถามให้ตรงกัน ก็น่าจะลงไปเก็บข้อมูลได้

นายเอนก ชำรงมาศ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดที่ดิน ให้ความเห็นว่า ถ้าดูแบบสอบถามจากกรอบแนวคิด มีปัจจัยต่าง ๆ ควรกำหนดให้สอดคล้องกัน เช่น กรอบแนวคิดปัจจัยเรื่องสถาบันแบบสอบถามไม่ปรากฏ หรือด้านขนส่งก็มีน้อยมาก ถ้าไม่ครบก็ตัดออก กรอบจะศึกษาแค่ไหนก็ใช้แบบสอบถามแค่นั้น

ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า สิ่งที่กรรมการได้มีข้อสังเกตและเสนอแนะ ขอให้นำไปปรับ แก้ไข โดยมอบคุณอารีวรรณ เป็นพี่เลี้ยงช่วยในด้านวิธีการวิจัย และมอบผอ. ฉลองเป็นที่ปรึกษา

มติที่ประชุม เห็นชอบให้ดำเนินการ โดยให้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ไปปรับปรุง ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ

- ไม่มี -

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๐๐ น.

(นางวันเพ็ญ จิรทรัพย์เจริญ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

(นางสาววิไลลักษณ์ เพชรล้อม)

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน
คณะกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม